

2016

Jaarverslag

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Voorwoord van de directie

De voor HTM belangrijkste gebeurtenis van 2016 vond plaats aan het eind van dat jaar. Op 7 december ondertekende het bestuur van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag de nieuwe railconcessie, die HTM de zekerheid geeft om het tram- en light railvervoer in de Haagse regio te mogen verrichten van 2016 tot en met 2026. De directie is MRDH erkentelijk voor het in haar gestelde vertrouwen en zal er alles aan doen om de reizigers op een kwalitatief hoogwaardige, betrouwbare en comfortabele wijze op hun bestemming te brengen.

In toenemende mate gebeurde dit in 2016 met het nieuwe trammaterieel, dat sinds het najaar van 2015 geleidelijk in gebruik werd genomen. HTM heeft voor de overgang van de vertrouwde maar wat gedateerde GTL8-trams naar de nieuwe Avenio-voertuigen gekozen voor een zeer zorgvuldige ingebruikname, waarbij veiligheid en betrouwbaarheid belangrijker waren dan een snelle invoering. De nieuwe rood-grijze voertuigen worden alom door onze reizigers en medewerkers gewaardeerd en betekenen ook een nieuw aanzicht voor het Haagse stadsbeeld.

In zowel financieel als in operationeel opzicht was 2016 een jaar waarin HTM haar prestaties wist te consolideren. De directie is trots op al haar medewerkers, die eraan hebben bijgedragen dat de punctualiteit, betrouwbaarheid en kwaliteit van de vervoerdiensten aanmerkelijk zijn gestegen, hetgeen zich vertaalde in een hogere klantwaardering en een gezond rendement.

In 2016 wijzigde ook de ondernemingsstructuur van HTM. De onderhandse gunning van onze railconcessie bracht met zich mee dat, in overeenstemming met bepalingen van Europees recht, de Metropoolregio een doorslaggevende zeggenschap in de onderneming zou verwerven. Parallel hieraan kwam een einde aan het aandeelhouderschap van Abellio Nederland, dat bestond sinds oktober 2013. Meer hierover is te vinden in het hoofdstuk 'Vennootschapsstructuur'. De nieuwe structuur werd direct voorafgaand aan de ondertekening van de railconcessie van kracht.

In 2016 werd ook een begin gemaakt met de actualisatie van de ondernemingsstrategie; een vooruitblik op de komende vijf jaar waarin HTM verschillende uitdagingen te wachten staan. De strategie is begin 2017 afgerond en ter goedkeuring aan de aandeelhouders aangeboden. De directie heeft er alle vertrouwen in dat HTM een solide positie inneemt om de uitdagingen van de komende jaren aan te gaan, samen met haar medewerkers en in partnership met haar opdrachtgever MRDH, de gemeenten in haar regio, haar aandeelhouders en commissarissen.

Jaap Bierman
Gerard Boot

Algemeen directeur
Financieel directeur

Den Haag, 7 juni 2017

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Samenvattend overzicht

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Profiel

HTM Personenvervoer is de onderneming die zich richt op het aanbieden van collectief personenvervoer over de rail en over de weg in de regio Haaglanden. HTM is inmiddels ruim anderhalve eeuw oud en al die tijd verbonden geweest aan de stad Den Haag en zijn randgemeenten. Bijna 2.000 medewerkers zorgen ervoor dat vele miljoenen reizigers jaarlijks naar hun plaats van bestemming worden gebracht, per tram, met een light railvoertuig, een aardgasbus, een taxi of taxibus. HTM verricht haar openbaar vervoerdiensten op concessiebasis in de gemeenten Delft, Den Haag, Voorburg-Leidschendam, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk en Zoetermeer. Deze gemeenten maakten in 2016 deel uit van de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH), die sinds 1 januari 2015 als opdrachtgever fungeert voor alle openbaar vervoer in de Rotterdamse en Haagse regio's.

In 2016 exploiteerde HTM twaalf tramlijnen, waarvan twee light raillijnen die de stad Den Haag verbinden met Zoetermeer. Daarnaast onderhield HTM via haar dochterbedrijf HTMbuzz een netwerk van acht buslijnen en een nachtnet over zes routes. HTM verzorgde ook het vervangend vervoer bij calamiteiten, omleidingen of verstoringen in het railvervoer, zij zag toe op de veiligheid in en rond trams en bussen en voerde het operationeel beheer en onderhoud van de railinfrastructuur (rails, bovenleidingen, energievoorziening, etc.) in de hierboven genoemde gemeenten. Naast de openbaar vervoerconcessies verzorgde HTM in 2016 met taxi's, taxibusjes en touringcars maatwerk voor groepsvervoer, onder meer van gehandicapten, scholieren en werknemers. HTM verzorgde ook het busvervoer op de Luchthaven Schiphol, met elektrisch aangedreven bussen op zowel de platforms als tussen de hoofdterminal en de parkeerplaats P3 (lang parkeren).

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Vennootschapsstructuur

Tot 7 december 2016 waren de aandelen van HTM Personenvervoer NV voor 51% in handen van HTM Beheer BV, een vennootschap die volledig eigendom is van de gemeente Den Haag, en voor 49% in handen van Abellio Nederland BV, een volledige dochtermaatschappij van de Nederlandse Spoorwegen. Met ingang van genoemde datum droeg Abellio Nederland BV haar aandelen over aan HTM Beheer BV. Tegelijkertijd werd één aandeel waaraan preferente rechten zijn verbonden verworven door de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Daarmee werd tegemoetgekomen aan het vereiste vanuit Europese wetgeving, dat bij onderhandse gunning van een vervoersconcessie de opdrachtgevende autoriteit een doorslaggevende zeggenschap verwerft in de vervoeronderneming. Sinds 7 december 2016 zijn derhalve MRDH en HTM Beheer BV de aandeelhouders van HTM Personenvervoer NV. De directie wordt gevoerd door twee statutair directeuren; het toezicht op de directie wordt uitgeoefend door een Raad van Commissarissen. Meer over de governance van de organisatie is te vinden in het hoofdstuk Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Financiële resultaten

Resultaat

HTM heeft over 2016 een positief financieel resultaat behaald van € 4,5 mln., na belastingen. In 2015 was dat € 6,1 mln. Deze resultaten passen binnen de kaders van het 'redelijk rendement' dat HTM met de opdrachtgever en de aandeelhouders is overeengekomen, gelet op de positie van HTM als OV-bedrijf in overheidshanden. Het resultaat over 2016 is € 1,6 mln. lager ten opzichte van het interne budget uit het HTM Jaarplan 2016 en de uitgebrachte kwartaalrapportages.

In 2016 zijn enkele bijzondere posten die dit resultaat negatief beïnvloeden hebben. De belangrijkste daarvan zijn de vaststelling van beschikking BDU-bijdragen over 2012 tot en met 2015 door MRDH en de inschatting over de nog openstaande afrekeningen (samen € 4,8 mln.) en de voorziening op de lopende busconcessie van HTMBuzz (€ 0,4 mln.).

Een nieuwe structurele post is de met ingang van 2016 verschuldigde Vennootschapsbelasting voor heel HTM Personenvervoer. Over 2016 is rekening gehouden met € 1,2 mln. voor de railconcessie verschuldigde Vpb. HTM is, evenals de andere gemeentelijke OV-bedrijven, nog in overleg met de Belastingdienst over de juiste fiscale berekeningsmethodiek. Met MRDH is afgesproken dat het daadwerkelijk verschuldigde Vpb-bedrag wordt vergoed, zodat HTM weer hetzelfde redelijke rendement behaalt als zonder toepassing van Vpb. Bovengenoemde € 1,2 mln. is daarom eveneens als extra bijdrage opgenomen (resultaatneutraal).

Het bedrijfsresultaat is inclusief een bijzondere bate naar aanleiding van het terugdraaien van de bij HTM Railinfra opgebouwde reserve voor impairment-risico's ter hoogte van € 2,4 mln.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten van HTM bestonden ook in 2016 voornamelijk uit de bijdragen van MRDH voor de uitvoering van de railconcessies, de reizigersopbrengsten voor tram en Randstadrail, de MRDH-bijdrage voor de concessie van HTMbuzz, en tenslotte diverse opbrengsten voor projecten en werkzaamheden buiten de OV-concessies.

De overheidsbijdrage van MRDH voor openbaar vervoer per rail en bus aan HTM bedroeg over 2016 € 138 mln. De opbrengsten uit het vervoer waren voor HTM € 111 mln., waarvan € 94,5 mln. reizigersopbrengsten van openbaar vervoer. De overige opbrengsten van HTM van € 57,9 mln. (geconsolideerd) zijn grotendeels gerelateerd aan de omvang van de projectenportefeuille, die jaarlijks fluctueert.

De busconcessie van HTMbuzz is een zgn. ‘kostencontract’. Dit houdt in dat de overheidsbijdrage van € 30 mln. voor HTM ook de reizigersopbrengsten voor het busvervoer omvat, ter hoogte van € 17 mln. De totale reizigersopbrengsten van HTM en MRDH samen, voor bus en rail, bedroegen derhalve € 111,5 mln. (48%) en de bijdragen vanuit de algemene belastingen € 121 mln., oftewel 52%.

Bedrijfslasten

In 2016 bedroegen de totale bedrijfslasten € 292 mln. De afschrijvingen zijn in 2016 hoger doordat de kapitaallasten van de nieuwe Avenio-voertuigen voor het eerst doorwerken in de lasten van HTM. De overige kosten stijgen met name doordat een omvangrijk bedrag aan projectkosten in 2016 is afgewikkeld. De financiële lasten bedroegen € 8,2 mln.

Balans

Het geconsolideerde balanstotaal van HTM bedroeg € 554,7 mln. (2015: € 509,9 mln.). De stijging wordt veroorzaakt door de toename van de posten Vorderingen en Liquide middelen (activa) en Kortlopende schulden (passiva). Dit is het gevolg van de financieringsstructuur van HTM in het jaar 2016 en met name van de tijdelijke omzetting van aflopende leningen naar kortlopende.

Financiering activa

Begin maart 2017 is MRDH in de plaats getreden van de gemeente Den Haag als financier van de activa van HTM, zowel railvoertuigen als infrastructuur. Voor een totaalbedrag van € 525 mln. zijn leningen verstrekt zodat HTM nu langlopende financiering heeft voor de levensduur van de railvoertuigen.

Deze wijziging was formeel voor MRDH niet mogelijk in 2016 zelf. In december 2016 heeft daarom herfinanciering van de leningen plaatsgevonden die waren afgesloten ter financiering van de railvoertuigen, ondergebracht bij HTM Railvoertuigen BV (100% dochter van HTM Personenvervoer NV). Herfinanciering was nodig in verband met het aflopen van de leningen, waarvan de duur gekoppeld was aan de concessieperiode. In overleg met de gemeente Den Haag, die optreedt als leningverstrekker en garantsteller, is besloten tot een kortdurende verlenging van de financiering tot uiterlijk 1 maart 2017.

Eigen vermogen

Per ultimo 2016 stijgt het eigen vermogen van HTM van € 87,1 mln. naar € 91,7 mln. Dit is vóór uitkering van dividend aan de aandeelhouder HTM Beheer. De solvabiliteit van HTM Personenvervoer blijft op 17% (vóór dividendbetaling), als gevolg van het stijgend balanstotaal door ingebruikneming van nieuwe trams. Gezien de zekerheid die is ontstaan door de langlopende financiering die is afgesloten voor de gehele verwachte afschrijvingstermijn van alle tramvoertuigen is dit een voldoende percentage voor een continue bedrijfsvoering.

Bedrijfsresultaat en overgenomen risico's van HTM Railinfra

Met de toenmalige aandeelhouders van HTM Personenvervoer en van HTM Railinfra zijn afspraken gemaakt over het overdragen van risico's en bijbehorende bedragen van HTM Railinfra naar HTM Personenvervoer, dit als gevolg van de veranderingen in het aandeelhouderschap in HTM Personenvervoer. Van het financiële resultaat van HTM Pv over 2016 is € 2,4 mln. het gevolg van deze overheveling. € 0,8 mln. hiervan blijft in het eigen vermogen van HTM Pv ter afdekking van resterende risico's.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Afwikking subsidies

Het bedrijfsresultaat is mede gevormd op basis van een management-inschatting over de overheidsbijdragen over met name de jaren 2014 en 2015. Deze zijn definitief beschikt behoudens dossiers waarover nog separate verantwoordingen moeten worden ingediend. HTM heeft drie maanden na dagtekening van de beschikkingen de tijd om deze verantwoordingen aan te leveren. In het verleden is gebleken dat de uiteindelijke vaststellingsbeschikking kan afwijken van eerdere inschattingen. Met name de vaststelling over de subsidiejaren 2009 tot en met 2013 heeft onder meer geleid tot een sterke incidentele terugval waardoor het totale financieel resultaat in de jaarrekening over 2014 zelfs negatief was. HTM heeft daarom in deze jaarrekening 2016 een voorzichtige inschatting gemaakt van de afwikkeling van de lopende dossiers inclusief het subsidiejaar 2016.

Vooruitblik 2017

In december 2016 heeft de Bestuurscommissie van de Vervoersautoriteit MRDH de railconcessie Haaglanden voor tien jaar gegund aan HTM. Aangezien het railvervoer meer dan 70% van de totale bedrijfsactiviteiten van HTM uitmaakt is hierdoor de continuïteit van het bedrijf vooralsnog voldoende verzekerd.

De stadsbusconcessie die is gegund aan HTMbuzz loopt nog tot en met eind 2019; in mei 2017 is het besluit gevallen over verlenging van deze concessie met HTM als vervoerder.

De commerciële vervoersactiviteiten van HTM zijn door het verlies van de concessie en daaropvolgende verkoop van de dochtervennootschappen Personenvervoer Drechtsteden en Lotax in omvang verder afgenomen, maar omvatten ook in 2017 nog een aanzienlijke omzet (ca. € 10 mln.) Het door de aandeelhouders goedgekeurde Jaarplan 2017 en de bijbehorende interne budgetten hebben als uitgangspunt het realiseren van het met de opdrachtgever overeengekomen 'redelijke' financiële rendement van ca. € 6 mln. voor heel HTM, inclusief dochters.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Kengetallen

	2016	2015	2014
Totaal opbrengsten (mln. €)	307,1	296,2	301,9
Resultaat (mln. €)	4,5	6,1	- 5,9

Score OV-Klantenbarometer

- Light rail	7,6	7,5	7,4
- Tram	7,5	7,4	7,3
- Bus	7,7	7,7	7,5

Gemiddeld aantal reizigers/dag (x 1.000)

- Rail	258	257	254
- Bus	51	50	50

Aantal lijnen

- Light rail	2	2	2
- Tram	10	10	10
- Bus	8	8	8

Netwerklengte (km)	338	336	336
--------------------	-----	-----	-----

Aantal voertuigen

- Light rail	71	71	72
- Tram*	156	148	123
- Bus OV	115	115	115
- Besloten vervoer	79	85	139
- Overig railvervoer	7	7	12

Calamiteiten

- Ontsporingen trams in het net	6	6	6
- Ernstige geweldsincidenten	19	36	40
- Aanrijdingen met letsel	19	17	23

Personeel

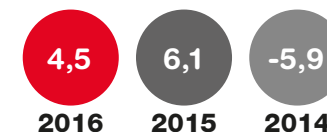
Gemiddelde personeelsbezetting (fte)	1.816	1.835	1.871
Medewerkers nieuw in dienst (aantal)	98	118	65
Medewerkers uit dienst (aantal)	202	180	137
Gemiddelde leeftijd (jr.)	49,7	49,3	49,0
Gemiddeld ziekteverzuim (%)	6,1	5,7	6,0

* Inclusief nog af te stoten GTL stadstrams

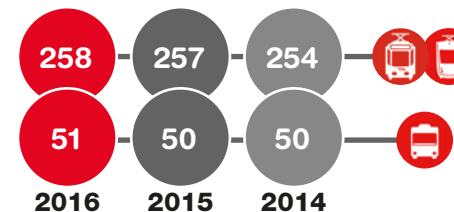
Opbrengsten stijgen

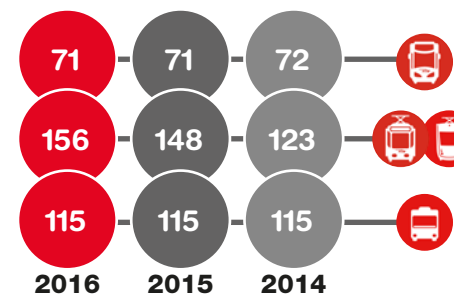
Resultaat daalt

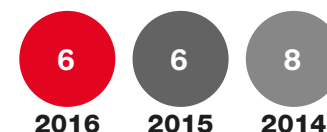
Aantal reizigers per dag stijgt

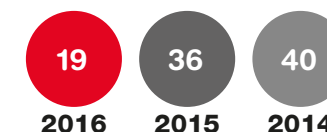
Aantal voertuigen

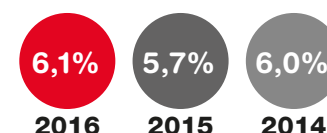
Tramontsporingen stabiel

Geweldsincidenten daalt

Ziekteverzuim stijgt

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verlag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verlag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Missie, visie & strategie

Missie

HTM is sinds 1864 het openbaar vervoerbedrijf van en voor de Haagse regio. We brengen mensen veilig, betrouwbaar en efficiënt van en naar hun bestemming. We focussen op de reiziger, maar houden goed rekening met onze collega's, onze omgeving en de samenleving waarvoor wij werken.

Visie

In 2026 is HTM in de zuidelijke Randstad:

- voor nog meer mensen de vanzelfsprekende keuze naar hun bestemming,
- de regisseur van zowel traditioneel als innovatief vervoer van deur tot deur,
- een belangrijke ondersteuner van economische groei, welvaart en sociale samenhang.

Strategie

De komende jaren wil HTM doorgroeien tot een klantgericht bedrijf waar medewerkers en Den Haag met recht trots op zijn. HTM streeft naar openbaar vervoer van grote klasse, waar steeds meer mensen gebruik van maken. We bieden een reis aan die veilig, betrouwbaar, snel en comfortabel is. Zonder onze tevreden en betrokken medewerkers kunnen wij de belofte aan onze reizigers niet waarmaken; daarom hebben wij onze kernwaarden hoog in het vaandel staan: Eenheid, Eerlijkheid, Eigen verantwoordelijkheid. De strategie voor 2015-2020 is gericht op het aantrekken van meer reizigers met hogere klanttevredenheid. HTM wil eerst de basis van haar dienstverlening op orde brengen en daarna haar positie als dé vervoerder van de regio versterken; HTM is selectief in activiteiten die daar niet aan bijdragen.

Behoud van een gezond rendement is daarbij een randvoorwaarde om de continuïteit van de onderneming ook in de toekomst te kunnen blijven garanderen. HTM is zich ervan bewust dat zij opereert in het spanningsveld van reiziger, concessieverlener en aandeelhouders. Plan is om deze hoofddoelstellingen op eigen kracht na te streven, maar wel de samenwerking met interne en externe belanghebbenden – onder meer de concessieverlener, gemeenten en RET – te benutten. HTM wil zich richting haar partners opstellen als goed concessiehouder, strategische partner en maatschappelijk betrokken onderneming.

Zij gaat de komende jaren een professionaliseringsslag maken in de contacten met belanghebbenden; inhoudelijke dialoog en transparantie staan daarbij voorop.

In de tweede helft van 2016 heeft de directie een begin gemaakt met de herijking van de HTM-strategie, dit mede naar aanleiding van de belangrijke veranderingen die zich binnen en buiten haar organisatie hebben voorgedaan. Daarbij kan worden gedacht aan het verkrijgen van de nieuwe railconcessie, de wijzigingen in het aandeelhouderschap en de daarmee samenhangende governance en de aanloop naar de bieding op de nieuwe busconcessie. De herijkte strategie zal in 2017 worden afgerond en gepresenteerd.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Bijzondere gebeurtenissen in 2016 (overzicht)

januari

- Als openbaar vervoerbedrijf van en voor de Haagse regio ondersteunt HTM graag evenementen in stad en regio. Voor de traditionele Nieuwjaarsduik vervoerde HTM op nieuwjaarsdag tussen 10 en 12 uur 2.500 meer reizigers naar Scheveningen dan op een normale zondag.

maart

- De vervlechting van de Rotterdamse metrolijn met de lightrailverbinding met Zoetermeer aan de rand van Den Haag vormt een groot knelpunt bij storingen op dit traject. De combinatie van het complexe ontwerp met storingen in voertuigen en wissels vergroot het risico op vertraging. Voertuigen kunnen in zo'n situatie geen kant op omdat er geen uitwijkmogelijkheden zijn. Dit waren de belangrijkste conclusies van een uitvoerig onderzoek in opdracht van vervoerder HTM naar de achtergronden van storingen in het openbaar vervoerssysteem RandstadRail in 2015. De beste oplossing voor de reiziger is het ontvlechten van de twee systemen en de metrolijn vanuit Rotterdam

volledig vrij te laten lopen naar Station Den Haag Centraal. De onderzoekers schatten in dat hiermee een investering is gemeoid van circa 200 miljoen euro.

- Het onafhankelijke en landelijke onderzoek naar de klanttevredenheid in het openbaar vervoer, de 'OV-Klantenbarometer 2015' concludeerde dat HTM de beste busvervoerder in de Randstad was. Ook steeg de klanttevredenheid van reizigers in het railvervoer. Het onderzoek laat een voortgaande stijgende lijn zien in de beoordeling van reizigers van het Haagse openbaar vervoer. De score voor de HTM-stadsbus steeg naar een 7,7 (7,5 in 2014). De reizigers waardeerden het railvervoer van HTM ook hoger. Zo kreeg de stadstram een 7,4 (7,3 in 2014) en de lightrail RandstadRail 3 en 4 een 7,5 (7,4 in 2014).

juni

- HTM ondersteunt ook kleine initiatieven om haar verbondenheid met de Haagse stad en regio te benadrukken. In de zomer deed HTM dat door 'Ut Haags Notûh festival' te ondersteunen met kaartjes voor de deelnemende (amateur) musici die live muziek verzorgden aan boord van de trams. Zo bood HTM haar reizigers iets extra's en onderschrijft HTM het doel van het festival dat zich richt op het verbinden van mensen.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

- In juni presenteerden NS, Q-buzz, HTM, GVB en RET hun toekomstbeeld over mobiliteit met het streven om reizigers binnen een uur van stad naar stad te brengen. Om een drukbevolkt land als Nederland ook in de toekomst bereikbaar, leefbaar en concurrerend te houden is een jaarlijkse investering van minstens een miljard euro nodig. Daarmee kan het OV flexibel ingericht worden met deur tot deur oplossingen van trein en lightrailverbindingen tot diverse vormen van deelvervoer zoals OV-fiets, beltaxi's en deelauto's, zonder een vaste dienstregeling.

juli

- In de zomermaanden werkte HTM op veel plaatsen aan de railinfrastructuur. De meest in het oog springend waren de werkzaamheden ter hoogte van de Prinsegracht en Brouwersgracht en de afsluiting van de tramtunnel. HTM besteedde niet alleen veel aandacht aan de reizigerscommunicatie,

ook informeerde HTM omwonenden voorafgaand en tijdens de werkzaamheden. Deze aanpak leidde tot slechts een paar klachten en zelfs complimenten van omwonenden.

augustus

- HTM en NS werkten samen rond het sportevenement 'Olympic Experience' op het Scheveningse strand. De OV-bedrijven boden combinatietickets aan waarmee reizigers uit het hele land het evenement makkelijk konden bereiken. Op vier trams van HTM prijken de benen van Olympische atleten.

- In aanvulling op de route van tram 2, 11 en 17 startte HTM op 22 augustus 2016 met de nieuwe stadstram op een deel van tramlijn 9. HTM nam bij deze introductie de gelegenheid te baat om reizigers te vragen naar hun ervaringen met de nieuwe stadstram. Reizigers zijn vooral gelukkiger met de gelijkvloerse instap, de netheid van de tram en de verbeterde reisinformatie zowel onderweg als op de halte.

september

- Op vier plekken in Den Haag plaatste HTM in het verslagjaar de eerste ondergrondse voedingsstations die mooi zijn weggewerkt in de omgeving en in alle stilte stroom leveren aan het tramnetwerk.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Ze voldoen aan de toegenomen vraag naar elektriciteit voor de zestig nieuwe stadstrams en hun voorgangers. Ook kunnen ze energie leveren aan bijvoorbeeld elektrische bussen.

november

- HTM won de 'Blijve Reizigersprijs 2016' met een oplossing die in de tram of bus verloren spullen snel terugbezorgt bij de eigenaar. Deze prijs wordt toegekend door reizigers in een landelijke verkiezing. Als eerste openbaar vervoerbedrijf in Nederland gebruikt HTM een slimme combinatie van internet en logistiek om gevonden voorwerpen snel terug te vinden en te bezorgen bij de eigenaar.

december

- Een wilde staking verstoorde de dienstregeling volledig op 1 december. De directie van HTM voerde op die dag overleg met de vakbonden over de zogeheten dienstenpakketten waarin de rij- en rusttijden worden geregeld van trambestuurders. Medewerkers van HTM besloten de uitkomst van dit overleg niet af te wachten en onderbraken het werk. De actievoerders informeerden HTM vooraf niet over de actie waardoor duizenden reizigers de dupe werden omdat zij geen alternatief vervoer konden regelen. Enkele dagen na de actie maakten de vakbonden bekend dat de medewerkers geen noodzaak meer zagen voor nieuwe acties.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Verslag van de directie

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Ontwikkelingen in de omgeving

Na een periode van licht dalende congestie als gevolg van de economische crisis neemt het aantal files in en rond de grote stedelijke gebieden weer gestaag toe. Ook binnen de stadsgewesten, met name in de Randstad, wordt de druk op de leefomgeving weer nijpender; niet voor niets is stedelijke mobiliteit één van de prioritaire thema's binnen de 'Urban Agenda' van de EU. Ook in de Haagse regio groeit het belang van een goede OV-bereikbaarheid. Daarnaast zijn de duurzaamheidsdoelstellingen van de lokale overheid – gemeenten en MRDH – een belangrijke factor in het streven naar een groter marktaandeel voor het openbaar vervoer in de totale mobiliteit.

Om de urgentie van dit streven steviger op de politieke agenda te krijgen heeft HTM in 2016, samen met GVB, RET, NS en Qbuzz, de contouren van de mobiliteit van de toekomst opgesteld, gericht op verbeteringen van de deur-tot-deur reistijd en capaciteit, flexibiliteit, gemak en duurzaamheid van het openbaar vervoer in Nederland. Een belangrijk doel van deze mobiliteitsvisie is, de rol van het openbaar vervoer te versterken in de beleidsplannen van het nieuwe kabinet, dat na de verkiezingen van maart 2017 zal worden geformeerd. Deze toekomstvisie gaat uit van de inzet van duurzame vormen van verschillende vervoersopties die passen bij de wensen van de reiziger van de toekomst. In 2017 zullen de eerste pilots uit deze visie worden geïmplementeerd en wordt gezamenlijk verder gewerkt aan het concretiseren van de visie in samenspraak met de verschillende opdrachtgevers.

Analoog aan de landelijke trends ziet HTM dat de zwaardere lijnen zwaarder, en de lichtere lijnen lichter worden. Naast eventuele uitbreiding van het net zal HTM dan ook, in nauw overleg met de opdrachtgever, kijken naar mogelijkheden om de capaciteit op de zwaarste trajecten uit te breiden, met name in de spijstijden. Daarnaast wordt voor de toekomst gekeken naar vormen van vraagafhankelijk vervoer als aanvulling op het reguliere aanbod van OV-diensten. HTM denkt dat de reiziger daarmee in bepaalde omstandigheden beter maatwerk kan worden geboden.

Om de 'modal shift' ten gunste van het openbaar vervoer ook op de korte termijn te bevorderen heeft HTM ook de voorgaande jaren al veel geïnvesteerd in haar netwerk in de stad. Naast reguliere onderhouds- en verbeteringswerkzaamheden ging het om het gereed maken van de infrastructuur voor de inzet van de nieuwe stadstrams, die in 2015 en 2016 heeft plaatsgehad. Deze trams, van het type Avenio, zijn breder en zwaarder dan de oudere generatie voertuigen en in staat meer passagiers te vervoeren. Zij bieden de reiziger een aanmerkelijk hogere kwaliteit, onder meer door een gelijkvloerse instap.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verlag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verlag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement

Governance

Op 7 december 2016 is het aandeelhouderschap gewijzigd. Abellio Nederland BV heeft haar 49% aandelenbelang overgedragen aan HTM Beheer BV, dat daarmee (vrijwel) geheel aandeelhouder is geworden van HTM. HTM Beheer is volledig in handen van de gemeente Den Haag. Eén aandeel in HTM Personenvervoer met daaraan verbonden preferente rechten kwam namelijk op dezelfde datum in handen van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), de opdrachtgever van HTM. Dit laatste hing samen met de voorgenomen onderhandse gunning van de railconcessie 2016-2026 aan HTM. Op grond van EU-Verordening 1370/2007 brengt deze zgn. inbesteding met zich mee, dat de opdrachtgever een doorslaggevende zeggenschap verwerft in het vervoerbedrijf. Met het preferente aandeel MRDH is aan dit vereiste tegemoet gekomen.

Het structuurregime, dat sinds 2013 was verschoven naar HTM Beheer, is in het kader van deze aandelentransactie teruggeplaatst naar HTM Personenvervoer. Dit betekent onder meer dat de Raad van Commissarissen zelfstandig zijn leden voor benoeming voordraagt. Voor één van de zetels in de Raad geldt onverminderd het versterkt aanbevelingsrecht van de Ondernemingsraad.

De railinfrastructuur alsmede alle onroerende zaken van HTM zijn juridisch ondergebracht in HTM Railinfra BV; een vennootschap die sinds 2013 geheel in handen is van HTM Beheer BV. HTM Personenvervoer voert het bestuur over HTM Railinfra BV, waarmee is beoogd de verticale integratie tussen exploitatie en infrastructuur van het railsysteem te waarborgen. De railvoertuigen zijn ondergebracht in HTM Railvoertuigen BV, geheel in handen van HTM Personenvervoer.

Het Directieteam van HTM bestaat uit (van links naar rechts): Karen Bosch (Manager HR), Erik Beenen (Manager Reizigers), Ernst Moeksis (Manager Corporate Communicatie), Sandra Ikking (Manager Uitvoering), Jaap Bierman (Algemeen Directeur), Gerard Boot (Financieel Directeur), Jeroen Groenendijk (Ondernemingssecretaris) en Rien Heilbron (Manager Techniek, niet op de foto).

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Evenals in 2015 bestond de statutaire directie uit twee leden: een algemeen directeur en een financieel directeur.

HTM heeft de Nederlandse Corporate Governance Code – de herziene Code-Tabaksblat – grotendeels geïncorporeerd in haar Statuten en interne reglementen. Zij onderschrijft hiermee de daarin vastgelegde bepalingen en uitgangspunten met betrekking tot goed ondernemingsbestuur.

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Bestuur en Toezicht van kracht, waarin onder meer is bepaald dat een grote onderneming ernaar streeft, in de samenstelling van haar bestuur te komen tot een gebalanceerde verhouding tussen vrouwen en mannen. Concreet is beoogd dat bij de zetelverdeling minimaal 30% wordt bezet door vrouwen en minimaal 30% door mannen. De Raad van Commissarissen kende tot en met 7 december 2016 twee vrouwelijke en drie mannelijke leden en voldeed daarmee aan de uitgangspunten van de Wet Bestuur en Toezicht. De samenstelling van de directie bleef in 2016 ongewijzigd.

In 2016 heeft HTM besloten drie van haar dochterondernemingen, te weten HTM Consultancy BV, HTM International BV en HTM Vastgoed BV, te fuseren met haar dochteronderneming HTM Commercial Actions. HTM Commercial Actions BV is op haar beurt aandeelhouder van HTM Specials BV, Vreugde Tours BV, Lotax BV, Personenvervoer Drechtsteden BV en HTM Services BV. Naast HTM Commercial Actions zijn ook HTMbuzz BV en HTM Railvoertuigen BV directe dochterondernemingen van HTM Personenvervoer.

Risicomanagement

HTM heeft haar risicomanagement op een pragmatische en werkbare wijze ingericht. De risico's worden beheerst door onze strategie, gedragsafspraken, de autorisatiematrix, het budget en het beleid.

Met betrekking tot de operationele uitvoering van de vervoersdiensten zijn op meerdere manieren zekerheden ingebouwd om een betrouwbare, punctuele dienstverlening te realiseren. Binnen de financiële beheersing is nadrukkelijk aandacht voor kostenbeheersing en afstemming tussen inkomende en uitgaande geldstromen. Projecten worden op basis van PRINCE-II methodieken gerealiseerd. Binnen deze methodiek is specifiek aandacht voor projectrisico's.

HTM focust op de huidige concessies in het huidige vervoersgebied. Hiermee is het risicoprofiel afgebakend en beheersbaar. In 2016 is een aanvang gemaakt met de herijking van het Meerjarenplan. In dit plan staan de strategische doelstellingen. Deze zijn uitgewerkt en vormen de basis voor de performance management cyclus. Hierdoor is de managementfocus gericht op het realiseren van de strategische doelen. Aan de hand van de planning- en controlcyclus wordt jaarlijks een budget opgesteld, prognose gemaakt en review gehouden. De budgetten zijn gebaseerd op interne en externe kaders zoals de voorwaarden van de concessies en contracten. Periodieke budgetrapportages worden besproken met de Raad van Commissarissen en met de aandeelhouders.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Risico (categorie)	Maatregelen
Strategie	
Gunning concessie bus	Binnen HTM is een bidteam bestaande uit alle relevante disciplines. Dit team stelt de gunningsdocumenten en business case op. Via verschillende sessies worden de plannen door sleutelfiguren binnen HTM gevalideerd.
Operationele activiteiten	
Beheer en onderhoud assets	In de concessie 2017-2026 zijn afspraken gemaakt over de hoogte van de beheer- en onderhoudskosten. Binnen de afspraken is ruimte om activiteiten over de concessiejaren te schuiven. Naast de jaarlijkse budgetten zijn meerjaren onderhoudsplannen opgesteld. Op basis van benchmarks met vergelijkbare bedrijven krijgt HTM inzicht in de efficiency van het beheer en onderhoud.
Dagelijkse operatie	In de concessie zijn afspraken gemaakt over de performance van HTM. De belangrijkste KPI's zijn opgenomen in een dashboard, dat maandelijks in het Directieteam wordt besproken. Ook de opvolging van hieruit voortkomende acties wordt in het DT gevolgd.
Financiële positie	
Renterisico herfinanciering bestaande leningenportefeuille	Een groot deel van de huidige leningenportefeuille is in december 2016 kort gefinancierd. Vanaf 1 maart 2017 worden de leningen verstrekt door MRDH. In de concessie zijn afspraken opgenomen over de verrekening van de werkelijke rentekosten.
Financiële verslaggeving	
Bijdrage MRDH concessie 2006-2016	HTM ontvangt als concessiehouder een jaarlijkse exploitatiebijdrage op basis van bevoorschotting voor de uitvoering van de concessie, zoals vastgelegd in de subsidiebeschikking afgegeven door MRDH. Tot en met 2015 zijn er definitieve beschikkingen vastgesteld, er dienen nog wel diverse verantwoordingen worden overlegd. In de jaarrekening 2016 zijn inschattingen opgenomen voor de openstaande posten uit de concessie 2006-2016.
Wet- en regelgeving	
In werking treden Wet Lokaal Spoor	Per 1 december 2015 is de WLS in werking getreden; de taken en verantwoordelijkheden die uit deze wet voortkomen zijn verwerkt in de concessievoorwaarden 2017 – 2026.
Introductie Vennootschapsbelasting	Per 1 januari 2016 is HTM Vpb-plichtig. HTM onderzoekt samen met RET en GVB in hoeverre bepaalde activiteiten kunnen worden vrijgesteld van Vpb-heffing. Tussen HTM en de Belastingdienst zijn nog geen finale afspraken gemaakt over de waardering van assets en de vrijstelling op activiteiten in het kader van de overheidstaak. De fiscale positie in de Jaarrekening 2016 is gebaseerd op het uitgangspunt: commercieel is gelijk aan fiscaal resultaat. De afspraak dat de opdrachtgever de daadwerkelijk verschuldigde vennootschapsbelasting compenseert, teneinde het overeengekomen redelijk rendement te blijven behalen, is verwerkt in de jaarrekening.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Veiligheid

Bij HTM heeft de veiligheid van de weggebruiker en de rijdende medewerkers de hoogste prioriteit. Helaas is het vrijwel onvermijdelijk dat in het elk jaar drukker wordende stadsverkeer aanrijdingen plaatsvinden van trams en bussen met fietsers en auto's, meestal met goede, maar soms helaas ook met een minder goede afloop. Met het oog op het belang van veiligheid heeft HTM in 2016 een speciale afdeling Veiligheid, Kwaliteit en Milieu opgericht. Deze richt zich in het bijzonder op de monitoring van de naleving van veiligheidsnormen, het analyseren van incidenten en het geven van aanbevelingen en aanwijzingen ter verbetering van de veiligheidssituatie. De afdeling VKM houdt zich bezig met rail- en verkeersveiligheid, arbeidsveiligheid en milieu, en sociale veiligheid en crisisbeheersing.

In 2016 investeerde HTM veel energie in de preventie van verkeersongelukken, met name waar het gaat om het bewust maken van jongeren van de gevaren. Als onderdeel daarvan nam HTM deel in het project Veilig in en rond School, een initiatief van de gemeente Den Haag en Bureau HALT. Daarnaast vindt met individuele scholen afstemming plaats om te komen tot gerichte plannen van aanpak om de veiligheid rond de school te verbeteren.

Ook in 2016 werd doorgegaan met de het programma Opleiden, Trainen en Oefenen, waarbij medewerkers routine opdoen met het handelen in geval van crisissituaties. Het rijdend personeel werd betrokken bij een verplichte training Bewust en Alert, die hen wijst op potentieel gevaarlijke situaties met betrekking tot terrorisme of aanslagen. HTM werkt verder nauw samen met de Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding (NCTB) en in de Werkgroep Alertering, waarin alle OV-bedrijven hun activiteiten op securitygebied op elkaar afstemmen. In 2016 heeft geen opschaling plaatsgevonden van het niveau van terrorismedreiging in de sector.

Ten opzichte van het voorgaande jaar is het aantal aanrijdingen waarbij trams en bussen betrokken waren, in 2016 ongeveer gelijk gebleven. Helaas vonden twee aanrijdingen met fatale afloop plaats; in beide gevallen betrof het een aanrijding tussen een tram en een fietser. Er vond in 2016 één aanrijding met eigen materieel plaats (tram-tram). In 2016 vonden zes ontsporingen plaats met voertuigen in de reizigersdienst (gelijk aan 2015) waarbij in twee gevallen zich ook reizigers bevonden. In de jaren daarvoor was sprake van juist meer ontsporingen in de lijndienst.

Deze daling is deels te verklaren door het vervangen van bepaalde ontsparingsgevoelige draaistellen onder de GTL8-trams en deels door het intensievere onderhoud van de railinfrastructuur.

HTM is aangesloten bij de landelijke stichting RailAlert, die zich inspant om de veiligheid te verhogen van degenen die betrokken zijn bij werkzaamheden in, op of rond het spoor. De normen en aanbevelingen die door RailAlert worden uitgebracht worden door HTM nauwgezet nageleefd. Iets soortgelijks geldt voor de regelgeving met betrekking tot het beheer van gevaarlijke stoffen, die in 2016 uitgebreid in kaart zijn gebracht en zijn geregistreerd conform de Arboret.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Duurzame ontwikkeling

Als aanbieder van collectief personenvervoer in de stedelijke omgeving draagt HTM met succes bij aan de duurzame ontwikkeling van de Haagse regio. Naarmate meer reizigers kiezen voor het openbaar vervoer is feitelijk sprake van een relatieve verlaging van de hoeveelheid schadelijke emissies, minder ruimtebeslag per reizigers en een lager energieverbruik per reizigerskilometer. Dat geldt eens te meer nu HTM gebruik maakt

van aardgasbussen en elektrische aandrijving voor een deel van haar voertuigen. In het railvervoer bewaakt HTM permanent het energiegebruik. HTM beschouwt het bijdragen aan een duurzame omgeving als een vanzelfsprekend onderdeel van haar maatschappelijke betrokkenheid.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Venootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Klanttevredenheid

Ieder jaar verricht het Kenniscentrum CROW het landelijk onderzoek naar de klantwaardering in het openbaar vervoer, de OV-Klantenbarometer. Ook in 2016 is dit onderzoek uitgevoerd. HTM is blij dat zij opnieuw kan rekenen op een stijgende waardering van haar reizigers. Zij gaven onze overall dienstverlening een 7,6 (was 7,4), waarmee HTM opnieuw steeg in de landelijke ranking, en per saldo sneller steeg dan de toename van de totale score voor het openbaar vervoer, die ging van 7,5 naar 7,6. In het onderzoek is ook gekeken naar de afzonderlijke scores per vervoerssoort: RandstadRail steeg naar 7,6 (was 7,5), de tram naar 7,5 (was 7,4) en HTMbuzz bestendigde haar hoge score van 7,7 (was 7,7). Ook de instroom van de nieuwe stadstrams in 2017 is merkbaar in de waardering van de reiziger: zo steeg onder meer de score voor instapgemak van 7,7 naar 8,1.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Reisinformatie

Reisinformatie is cruciaal om reizigers een snelle, gemakkelijke en betrouwbare reis te bieden. Deze informatie moet actueel, begrijpelijk, relevant, consistent en waar mogelijk gepersonaliseerd zijn. Enkele jaren geleden heeft HTM de verbetering van reisinformatie als speerpunt benoemd. Deze inspanningen werpen hun vruchten af. De reizigerstevredenheid over onze informatievoorziening is gestegen van gemiddeld 7,5 in 2015 naar 7,7 in 2016, en de reisinformatie bij verstoringen van gemiddeld 5,5 naar 5,8.

In eerdere jaren had HTM al veel verbeteringen doorgevoerd in het genereren van de juiste reisinformatie. Inmiddels kan met één druk op de knop een omleiding worden geactiveerd in het systeem, en kunnen daarmee alle kanalen van dezelfde, juiste informatie worden voorzien.

Dit jaar is dat uitgebreid met complexe verstoringen, waarbij bijvoorbeeld meerdere omleidingen tegelijkertijd plaatsvinden. Afgelopen jaar is ook aandacht besteed aan het beter beschikbaar maken van de informatiekanalen. Zo zijn er digitale reisinformatie (DRIS)-borden bijgekomen op lijnen waar de Avenio is geïntroduceerd en werkt het Contactcentrum samen met een externe partner om bij calamiteiten snel op te kunnen schalen en zo bereikbaar te blijven voor onze reizigers. Tenslotte richt HTM zich op de manier waarop het informatie brengt. De bewegwijzering op Den Haag CS zal worden verbeterd en de voertuigschermen in de bussen zijn uitgerust met actuele reisinformatie. HTM is ook van plan dit voor de schermen in de trams te doen.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Kaartsoorten en tarieven

In het openbaar vervoer reist het gros van de reizigers met een OV-chipkaart. Ook dit jaar heeft deze trend zich voortgezet. In 2016 reisde 60% van de reizigers met een OV-chipkaart op saldo, 34% met een ander OV-chipkaartproduct en 6% op een niet-OV-chipkaartproduct. De waardering van reizigers voor de verkrijgbaarheid van vervoerbewijzen is gestegen van een 7,4 naar een 7,5. Landelijk blijkt ook de waardering voor het gebruiksgemak van de OV-chipkaart verder te stijgen (van 7,9 naar 8,1).

In haar product- en tariefportfolio streeft HTM naar een aantrekkelijk, toegankelijk aanbod. Een reiziger moet zich niet uitvoerig hoeven te verdiepen in de mogelijkheden om de aantrekkelijkste prijs te krijgen. Eenvoud is daarom een belangrijk doel. Vanaf 2017 is het Trajectabonnement daarom samengevoegd

met het Regioabonnement. HTM breidt haar productportfolio alleen uit als ze hiermee een nieuwe doelgroep kan aanspreken. Dit gold in 2016 voor de Kinderkaart. Deze is in het voorjaar van 2016 geïntroduceerd en maakt het goedkoper om met jonge kinderen gebruik te maken van het openbaar vervoer. HTM participeert in verschillende landelijke initiatieven die de verkrijgbaarheid van een vervoerbewijs moeten verbeteren. Zo zal HTM een pilot doen voor het Reizen met de bankpas en meedoen aan de uitrol van OV-chip mobiel en Achteraf betalen.

HTM volgt in haar tarieven de Landelijke Tariefindexatie. Deze bedroeg in 2016 1,20%. De prijzen van losse producten zijn gelijk gebleven en zullen ook in 2017 gelijk blijven.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Medewerkers

De kwaliteit van de dienstverlening is het afgelopen jaar gestegen en ook de klantwaardering is toegenomen. De reiziger waardeert HTM ook in 2016 weer beter dan het jaar ervoor. Dat is vooral te danken aan de enorme inzet van de medewerkers van HTM. Tegelijkertijd is het bijzonder plezierig te constateren dat ook de medewerkerstevredenheid in 2016 is toegenomen. De scores ten aanzien van tevredenheid, efficiency en klantgerichtheid zijn met enkele tienden gestegen.

Personeelsbestand

In 2016 had HTM (exclusief Commercieel Vervoer) gemiddeld 1.664 werknemers in dienst, ongeveer evenveel als eind 2015. Evenals in de gehele OV-sector is het aandeel van vrouwen relatief laag (13,8%). Het medewerkerstevredenheidsonderzoek 2016 laat zien dat een belangrijk kenmerk van de werknemers bij HTM is dat zij trots zijn op hun werk en loyaal naar elkaar en het bedrijf. Hierdoor is er sprake van weinig verloop, wat de benodigde verjonging van het personeelsbestand bemoeilijkt.

Het personeelsbestand van HTM kenmerkt zich door een hoge gemiddelde leeftijd van 49,7 jaar; de gemiddelde leeftijden van bestuurders en chauffeurs bewegen zich met resp. 49,4 en 50,4 jaar boven het gemiddelde van HTM. De gemiddelde indiensttredingsleeftijd is 33,1 jaar en de gemiddelde leeftijd van uitdiensttreders is 48,0 jaar. Het gemiddeld aantal dienstjaren van de medewerkers bij HTM is 17,3 jaar.

Duurzame inzetbaarheid

Duurzame inzetbaarheid was het afgelopen jaar een van de belangrijkste speerpunten van het HRM-beleid en zal dat in de komende jaren ook blijven. HTM wil graag dat mensen vitaal en met plezier aan het werk kunnen blijven en later kunnen genieten van hun pensioen. Bestuurders, chauffeurs, controleurs en beveiligers ervaren dagelijks de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van reizigers en verkeersdeelnemers. Het verkeer is met name in de stedelijke gebieden intensiever geworden. Veel mensen hebben te maken met fysiek zwaar (techniek) of eenzijdig, vooral zittend (rail en bus), belastend werk. Voor medewerkers die vaak in contact komen met de klant geldt dat ze te maken hebben met agressie en geweld. En het merendeel van de medewerkers (75%) werkt onregelmatig en vervult al heel lang dezelfde functie.

Tot voor kort was de praktijk bij HTM dat veel werknemers er voor kozen om op basis van de geldende pensioenregelingen ruim voor de AOW-gerechtigde leeftijd te stoppen met werken. Vanwege de stapsgewijze stijging van de pensioenleeftijd naar 67 en hoger moeten medewerkers tot op latere leeftijd doorwerken.

Het afgelopen jaar hebben alle buschauffeurs in het kader van het Sectorplan Openbaar Vervoer van minister Asscher een voorlichtingsprogramma doorlopen over de relatie tussen onregelmatig werk en leefstijl en de wijze waarop zij hun eigen inzetbaarheid kunnen beïnvloeden. Daarnaast is gestart met een regeling waarbij HTM financieel bijdraagt aan oudere medewerkers die met deeltijdpensioen gaan.

Verjonging en ontwikkeling

Om een meer evenwichtig personeelsbestand te verkrijgen is verjonging een belangrijk instrument. In 2016 is, eveneens met behulp van subsidie van het Sectorplan, een flink aantal jongeren in dienst gekomen op basis van de Beroepsbegeleidende Leerweg (BBL).

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

HTM werkt ook hard aan de verbetering van haar imago zodat HTM ook aantrekkelijk wordt voor schoolverlaters.

Door het grote aantal medewerkers in de hoogste leeftijdsgroepen zullen de komende jaren ook veel medewerkers met jarenlange kennis en ervaring het bedrijf verlaten. Dit betekent dat HTM de komende jaren staat voor een forse uitdaging: verjonging met name in uitvoerende functies, vergroting van vitaliteit en ontwikkeling van haar medewerkers en het voorkomen van het weglekken van kennis en kunde van ervaren medewerkers.

Werkdruk

Met het oog op de duurzame inzetbaarheid van het rijdend personeel van HTM is de werkdruk een belangrijk thema. Het belang van goede afspraken over diensten en roosters is groot. HTM probeert de arbeidstijden zo precies mogelijk aan de vervoersvraag van de opdrachtgever aan te passen. Dat brengt vaak onregelmatigheid en onvoorspelbaarheid van werktijden met zich mee. Voor werknemers echter gaat het er om werk en privé goed met elkaar te kunnen combineren; het gaat om een gezonde arbeid-rustverhouding, zodat zij het werk duurzaam kunnen blijven uitoefenen. Zij zoeken juist voorspelbaarheid en regelmaat in hun werktijden.

Voor de directie van HTM is het een voortdurende zoektocht naar de optimale balans tussen de, vanuit bedrijfseconomisch oogpunt efficiënte, inzet van arbeid enerzijds en het organiseren van voldoende, passende en voorspelbare rust voor medewerkers anderzijds. Eind 2016 is er onrust geweest over de dienstenpakketten bij het rijdend personeel en dit heeft de arbeidsverhoudingen op de proef gesteld. Mede in het kader van een nieuw af te sluiten cao is zowel van werkgevers- als werknemerskant veel geïnvesteerd in oplossingen voor deze problematiek. Vastgesteld kan worden dat op dit vlak belangrijke vooruitgang is geboekt.

Arbeidsverzuim

Na vele jaren van daling is het arbeidsverzuim in 2016 voor het eerst, gelijk aan de landelijk trend, weer gestegen van 5,7% naar 6,1%. Het percentage zal bij OV-bedrijven altijd hoger zijn dan het landelijk gemiddelde. De oorzaak hiervan is dat rijdend personeel bij veel aandoeningen, waar de gemiddelde Nederlander gewoon mee doorwerkt, niet meer kan en mag rijden. Daarnaast speelt de hoge gemiddelde leeftijd een rol. Oudere medewerkers verzuimen niet vaker, maar wel langer. Gezonde, fysiek en mentaal fitte medewerkers zijn voor HTM van het grootste belang. Ook vanuit het oogpunt van voorkomen van verzuim is het accent op duurzame inzetbaarheid van groot belang.

Schuldenproblematiek

Bij HTM heeft 3 tot 5% van de medewerkers jaarlijks te maken met loonbeslag door de fiscus en bij verzuimproblematiek spelen schulden op de achtergrond vaak een belangrijke rol. Geïnspireerd door de activiteiten van de gemeente is HTM gestart met een pilot 'Financieel Fit'. Medewerkers kunnen advies en ondersteuning krijgen bij financiële vraagstukken waardoor eventuele schuldenproblematiek kan worden voorkomen.

HRM-beleidsplan

In 2016 is een HRM-beleidsplan geformuleerd voor de komende jaren waarbij onder meer het initiatief wordt genomen voor de herinrichting van het functiehuis, leiderschapsontwikkeling, de opzet van een HTMacademy en HTMvakschool, programma voor duurzame inzetbaarheid en performance management cyclus.

Dat we op de goede weg zijn, blijkt uit het eerder genoemde medewerkers- tevredenheidsonderzoek: de medewerkers zijn meer bevlogen, betrokken en tevreden in vergelijking met de scores van benchmark Nederland.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Railvervoer en infrastructuur

In 2016 vond geleidelijk de verdere instroom van de nieuwe stadstrams van het type Avenio plaats. Alle bestelde trams van dit type zijn daarmee nu in exploitatie genomen. HTM koos bij de instroom voor een integrale aanpak, waarbij zorgvuldigheid en veiligheid belangrijker zijn dan snelheid. Dat bleek succesvol te zijn: de start van de exploitatie van de nieuwe trams heeft zonder merkbare problemen plaatsgevonden. In 2016 is de nieuwe tram ingezet op de lijnen 9 (Zwarte Pad – Vrederust), 11 (Scheveningen Haven/Strand – Hollands Spoor) en 17 (Wateringen – Kalvermarkt/Stadhuis). Daarmee is de nieuwe tram in korte tijd een vertrouwd element van het stadsbeeld geworden. Reizigers, medewerkers en media zijn onverdeeld enthousiast over de toegankelijkheid, de kwaliteit, de moderne uitstraling en de rijeigenschappen.

Een eerste evaluatie van de gebruikservaringen heeft geleid tot een aantal kleine aanpassingen aan het voertuig, die in 2016 zijn uitgevoerd. Met de instroom van de nieuwe trams zijn de oudste voertuigen van het type GTL8 buiten bedrijf gesteld.

Om de nieuwe voertuigen te bedienen zijn ca. 200 trambestuurders tijdig opgeleid. Teneinde de flexibiliteit van de personeelsinzet te vergroten is besloten om daarnaast nog eens 100 bestuurders te trainen in de bediening van de nieuwe trams. Ook onderhoudspersoneel, werkplaatsen en stallingen zijn tijdig voorbereid. Zo is op de locatie Meppelweg in het najaar van 2016 een nieuwe opstelplaats voor 36 tramvoertuigen in gebruik genomen onder de naam 'Meppelwerf'.

De tramvoertuigen van het type RegioCitadis, die worden ingezet op het RandstadRail-netwerk, ondergingen in 2015 en 2016 groot onderhoud aan de draaistellen. In 2016 is de revisie van de eerste serie RC-voertuigen afgerond.

De betrouwbaarheid van het railvervoer is ook in 2016 verder toegenomen. De punctualiteit op RandstadRail is gestegen tot boven de concessienorm van 90%, bij de inzet van de GTL-trams is sprake van een stijgende lijn. De rituitval als gevolg van personeel was minder dan 0,05% en lag daarmee op hetzelfde niveau als in 2015.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

In 2016 is ook het overleg met MRDH en de gemeente Den Haag gestart over de vervanging van de laatste reeks GTL8-trams. Deze voertuigen zullen uiterlijk in 2024 uit dienst worden genomen. De contouren van de nieuwe stadstram – voorlopig aangeduid als Nieuwe Stadstram (NST)-2 – zullen in de loop van 2017 nader worden ingevuld. Bij de keuze van het nieuwe materieel zijn alle stakeholders van meet af aan betrokken. Op basis van de positieve ervaringen met de introductie van de Avenio-voertuigen zal ook daarbij een integrale aanpak worden gehanteerd, waarmee de aanbesteding, de levering en de introductie zorgvuldig en veilig kunnen plaatsvinden.

In het najaar van 2016 is, in het kader van de actualisatie van de strategie, een principekeuze gemaakt waarbij de railwerkplaatsen en -stallingen van HTM op termijn gelijkelijk worden verdeeld over drie locaties aan de randen van de stad, te weten de bestaande locaties Meppelweg en Harstenhoekplein en de nog te ontwikkelen locatie Zuiderweg in Rijswijk. Voor deze laatste optie heeft HTM in 2015 reeds een perceel grond met opstallen verworven. HTM is in overleg met de gemeente Rijswijk om te bezien in hoeverre deze locatie kan worden ingericht als locatie. Mocht dit tot een positief resultaat leiden, dan kan op termijn de bestaande locatie aan de Lijsterbesstraat, die zich midden in een woonwijk bevindt, worden afgestoten.

Nadat in 2015 het adviesbureau Mott MacDonald in opdracht van HTM en MRDH advies had uitgebracht over de onderhoudssituatie van de infrastructuur, heeft HTM de aanbevelingen in 2016 omgezet naar concrete acties en doelen. Het advies betrof onder meer een meer preventief en voorspellend onderhoudsregime voor de railinfrastructuur. De aanbevelingen zijn opgenomen in een zgn. road map; een verzameling plannen en op te leveren producten die zijn uitgezet in de tijd en die binnen de duur van de nieuwe railconcessie zullen worden uitgevoerd. Een van de onderdelen hiervan is het werken conform ISO 55000.

Ook in 2016 hebben de nodige werkzaamheden aan en rond het tramnetwerk plaatsgevonden, onder meer rond de Lange Vijverberg, Spui en Zieken, HSE en Nieuwe Parklaan. Door de omleidingen en buitendienststellingen koos een deel van de reizigers voor alternatieve vervoersvormen, hetgeen een (tijdelijk) negatief effect had op het aantal reizigers. De kwaliteitsverbetering door de introductie van de nieuwe stadstram zal de komende jaren naar verwachting een groeiend effect hebben op het aantal reizigers. Bij werkzaamheden in de bebouwde omgeving heeft HTM te maken met onvermijdelijke overlast voor omwonenden, zoals trillingen en geluid. HTM investeert toenemend tijd en energie aan het voorkomen van deze overlast, en waar deze helaas niet kan worden voorkomen in het tegemoetkomen aan klachten. In 2016 is ook twee kilometer nieuw spoor aangelegd, als onderdeel van de nieuw geopende railstalling Meppelwerf. De totale lengte van het HTM-railnetwerk komt daarmee op 338 km.

In 2016 is de beschikbaarheid van het RandstadRail-netwerk wederom toegenomen, en wel tot een niveau van 97,7%. Dit is te danken aan een sterke focus op het voorkomen van storingen aan het systeem. In augustus 2016 is het Haags Startstation E-lijn (HSE) feestelijk in gebruik genomen. De HSE sluit op een hoogte van 12 meter boven maaiveld aan op station Den Haag CS en vormt het begin van de metrolijn E naar Rotterdam. Deze lijn maakt deel uit van het netwerk RandstadRail. Voor de ontwikkeling van het vervoersknooppunt BleiZo (een samentrekking van Bleiswijk en Zoetermeer) zijn de eerste werkzaamheden gestart. Naar verwachting zal het nieuwe station eind 2018 worden toegevoegd aan het servicegebied van HTM. Door de vele gratis parkeerplaatsen biedt dit vervoersknooppunt veel overstapmogelijkheden en reistijdwinst. BleiZo wordt aangelegd als viaduct over de snelweg A12 en vormt een onderlinge verbinding van trein, RandstadRail, bus, auto en fiets.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verlag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verlag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Busvervoer

Eind 2016 sloot HTMbuzz, de dochteronderneming van HTM die verantwoordelijk is voor de exploitatie van de stadsbusconcessie, het vierde jaar van haar lopende concessie af. Deze concessie eindigt in 2019. Vooruitlopend op de gunning van de nieuwe concessie heeft MRDH als opdrachtgever reeds in 2016 een ontwerp-Plan van Eisen uitgebracht waarin zij de contouren heeft geschetst van het busvervoer in de periode 2019-2032. Dit ontwerp-PvE is uitdagend, onder meer omdat MRDH concreet werk maakt van de invoering van zgn. Zero Emission busvervoer. Hiermee speelt MRDH in op haar streven tot verbetering van de luchtkwaliteit en daarmee de leefbaarheid in de Haagse regio. HTM heeft haar visie op het ontwerp-PvE bij MRDH ingebracht en een passende bieding uitgebracht. MRDH heeft daarop in mei besloten tot onderhandse gunning van de nieuwe busconcessie.

HTMbuzz heeft ook in 2016 sterk ingezet op verbetering van de kwaliteit van haar dienstverlening. Zij was daardoor in staat haar hoge score van 7,7 in de OV-Klantenbarometer vast te houden en in de landelijke ranking zelfs drie plaatsen te stijgen.

Ook in 2016 ging veel aandacht uit naar de vele bouw- en wegwerkzaamheden in de regio Haaglanden, die met name in de omgeving van de Binckhorst merkbaar waren voor het busvervoer.

HTM doet er alles aan om, in samenspraak met degenen die de werkzaamheden uitvoeren, de overlast voor de reizigers te minimaliseren.

HTMbuzz is een platte organisatie met korte lijnen en dicht op de operatie. Daardoor is het contact tussen de chauffeurs en het management open en direct, en kan sturing op onder meer het ziekteverzuim effectief plaatsvinden. Mede daardoor daalde het verzuim bij HTMbuzz tot onder het landelijk gemiddelde. HTMbuzz kan in dit verband een functie vervullen als proeftuin voor de rest van de HTM-organisatie. Andere beïnvloedbare kosten zijn die van schade en de efficiëntie van het dienstenpakket, die dan ook een belangrijke impact hebben op een operationeel contract als dat van HTMbuzz. Ook in 2016 heeft HTMbuzz weer een BBL-traject opgestart in het kader van het OV-sectorplan. Daarnaast heeft zij nauwe samenwerking gezocht met een uitzendbureau voor het opleiden van jonge, enthousiaste buschauffeurs. Daarnaast heeft HTMbuzz gewerkt aan de verkleining van de flexibele schil in het personeelsbestand om onze uitzendkrachten zodoende meer baanzekerheid te kunnen geven.

HTMbuzz verzorgde ook in 2016 het railvervangend vervoer in onze regio. Met de succesvolle introductie van de nieuwe Avenio-trams is de intensiteit van het railvervangend vervoer wel afgenomen.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Commercieel vervoer

HTM was ook in 2016 met enkele dochterbedrijven actief op de markt van het commercieel vervoer, en in het bijzonder het vervoer per taxi, bus en touringcar. De markt van het besloten vervoer was ook in 2016 onderhevig aan de effecten van de economische crisis. Daarnaast zette de intensieve concurrentie in deze sector zich voort. HTM en haar dochters richten zich vooral op grootschalige en duurzame contracten met overheden of daaraan gerelateerde organisaties. Hoewel HTM zich bij voorkeur oriënteert op een regie- en minder op een uitvoerende rol, tendeeft de markt ernaar dat overheden zelf toenemend de regie invullen. Deze vervoersopdrachten liggen zowel in de regio Haaglanden als daarbuiten, onder meer in de regio Drechtsteden en op de luchthaven Schiphol. In Den Haag wist HTM Specials de aanbesteding van het zwemvervoer in de stad, in opdracht van de gemeente Den Haag, opnieuw te winnen. Daarmee is zij voor de komende vijf jaar verzekerd van deze opdracht. Op Schiphol onderhoudt HTM Specials zowel de pendelbussen tussen de P3-parkeerplaats (lang parkeren) en de hoofdterminal van de luchthaven als het busvervoer op de platforms. Dit laatste gebeurt met elektrisch aangedreven bussen. In de Drechtsteden waren de HTM-dochters Personenvervoer Drechtsteden en Lotax verantwoordelijk voor de regie en uitvoering van de Drechtopper; een contract voor WMO-vervoerdiensten. Helaas wist HTM de aanbesteding van deze overeenkomst, die in de zomer van 2016 plaatsvond, niet te winnen, waarmee de activiteiten van beide ondernemingen per 1 februari 2017 zijn beëindigd. HTM concentreert zich in het besloten vervoer op de regio Haaglanden en de luchthaven Schiphol.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Venootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verlag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verlag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Verlag van de Raad van Commissarissen

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Op 7 december 2016 beëindigde Abellio Nederland B.V. haar aandeelhouderschap in HTM en verwierf HTM Beheer alle aandelen in HTM Personenvervoer minus één. Dit laatste aandeel, waaraan preferente rechten zijn verbonden, kwam op de genoemde datum in handen van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, op grond van de wettelijke vereisten die gelden bij onderhandse gunning van een vervoersconcessie. Onder de nieuwe governance-structuur die sindsdien van kracht is, is het structuurregime verschoven van HTM Beheer naar HTM Personenvervoer. Dit brengt onder meer met zich mee dat de bevoegdheden en de positie van de Raad van Commissarissen van HTM personenvervoer versterkt zijn. Zo vinden voordrachten voor het lidmaatschap vanuit de Raad van Commissarissen zelf plaats, dit met inachtneming van het versterkt aanbevelingsrecht van de Ondernemingsraad voor één van de zetels in de Raad.

Bij de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 23 maart 2016 werd mevrouw mr. D.A.T. van der Heem-Wagemakers herbenoemd voor een derde termijn als lid van de RvC van HTM Beheer, en q.q. tevens als lid van de RvC van HTM Personenvervoer. Met ingang van 7 december 2016 eindigde het lidmaatschap van mevrouw drs. M.A.J. van Ittersum RA van de Raad; de werving en selectie voor de vervulling van de daardoor ontstane vacature is voorzien door benoeming van mevrouw drs. S. Spek in maart 2017.

De Raad van Commissarissen kwam in 2016 vijfmaal regulier, en viermaal in een extra vergadering bijeen. Deze extra vergaderingen stonden alle in het teken van de voorbereiding van de door HTM uit te brengen bieding op de nieuwe railconcessie 2016-2026 en de daarmee samenhangende wijziging van de governance-structuur. Vertegenwoordigers van de Raad namen tweemaal deel aan het overleg tussen directie en de Ondernemingsraad over de Algemene Gang van Zaken (art. 24 WOR).

In 2016 besprak de Raad onder meer:

- De bieding die HTM uitbracht op de nieuwe railconcessie, waaraan de Raad naast bespreking tijdens zijn reguliere vergaderingen een extra bijeenkomst wijdde om met de directie en het betrokken management van gedachten te wisselen over de operationele, kwalitatieve en financiële aspecten. De Raad is tevens in contact getreden met de aandeelhouders om zijn zorgen uit te spreken over de voortgang van

het proces en de eisen die aan de bieding waren gesteld. De Raad heeft aan de aandeelhouders positief advies uitgebracht over de uiteindelijke bieding die door de directie is uitgebracht. De Raad is zeer content met de definitieve gunning van de railconcessie 2016-2026, die van cruciaal belang is voor de continuïteit van de onderneming;

- De wijziging van de governancestructuur van de onderneming als gevolg van de beëindiging van het aandeelhouderschap van Abellio Nederland en de toetreding van MRDH. De Raad besprak met de directie onder meer de inrichting van de nieuwe verhoudingen tussen de bij de governance betrokken organen, de nieuwe statuten en de samenwerkingsovereenkomst en adviseerde de aandeelhouders positief over de nieuwe structuur en documenten;
- De veiligheid in de onderneming en de oprichting van de nieuwe afdeling Veiligheid, Kwaliteit en Milieu (VKM). De Raad heeft zijn steun uitgesproken voor het streven van de directie, prioriteit te hechten aan de verbetering van de veiligheid en het versterken van de veiligheidscultuur binnen HTM. Daarbij gaat het zowel om de fysieke veiligheid in het verkeer als de veilige werkomstandigheden in, op en rond de HTM-gebouwen en –terreinen. Als concrete stap is daartoe de genoemde nieuwe afdeling VKM in het leven geroepen, die tot belangrijkste taak heeft de veiligheid in de onderneming te bewaken, in te grijpen waar dat nodig is en incidenten te analyseren en verbetermaatregelen te nemen;
- Financiële ontwikkelingen, waaronder in het bijzijn van de accountant de jaarrekening 2015. De Raad adviseerde positief aan de aandeelhouders over de Jaarrekening 2015 en besprak met de directie de achtergrond, inhoud en follow-up van de aanbevelingen van de accountant. Ook adviseerde de Raad positief over de herfinanciering van HTM en de daarmee samenhangende pandrechten op de railvoertuigen, infrastructuur en panden van HTM;
- De bouw en ingebruikname van de nieuwe stalling voor railvoertuigen ‘Meppelwerf’. De Raad was onder meer betrokken bij de financiering van deze stalling en de contacten met de opdrachtgever;
- De resultaten van het in 2016 gehouden Medewerkerstevredenheidsonderzoek;
- De strategie van de onderneming, en in het bijzonder de herijking van het meerjarenplan, die in het najaar van 2016 van start ging. De Raad organiseerde hierover een aparte bijeenkomst om met de directie van gedachten te wisselen over de strategische uitgangspunten.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

De Raad heeft de herijking van de strategie ondersteund omdat belangrijke veranderingen in en rond HTM daartoe goede aanleiding gaven, zoals de nieuwe aandeelhoudersstructuur en de daarbij behorende governance en de gunning van de nieuwe railconcessie

- Het Jaarplan 2017 en de daarmee samenhangende begroting 2017;
- De ontwikkelingen in en rond de dochterbedrijven in de regio Drechtsteden, en in het bijzonder het verlies van een belangrijke concessie in de zomer van 2016. De Raad heeft met de directie intensief contact gehad over de gevolgen van het wegvallen daarvan voor de HTM-dochterondernemingen Lotax en Personenvervoer Drechtsteden en was nauw betrokken bij de besluitvorming over de uiteindelijke verkoop van deze ondernemingen;
- Het strategisch HRM-beleid van de onderneming, dat deel uitmaakt van de actualisatie van de strategie van HTM. De Raad steunt de directie in haar ambities tot vernieuwing van het HR-beleid, waaronder de rationalisatie van het functiehuis die in 2017 zijn beslag krijgt.

Ook in 2016 kende de Raad een Auditcommissie en een Selectie-, Benoemingen- en Remuneratiecommissie. De Auditcommissie bestond dit jaar uit mevrouw Van Ittersum, mevrouw Van der Heem en de heer

Renzema (voorzitter). De Auditcommissie kwam in 2016 viermaal bijeen en besprak de financiële ontwikkelingen en in het bijzonder:

- De financiële aspecten van de uit te brengen bieding op de nieuwe railconcessie 2016-2026;
- De jaarrekening 2015 en de daarmee samenhangende Accountants-rapportage en Managementletter;
- Het budget 2017 als onderdeel van het Jaarplan 2017;
- De herfinanciering zoals hierboven reeds vermeld, het asset management en fiscale zaken.

De Selectie-, Benoemingen- en Remuneratiecommissie bestond uit de heren Groen en De Krom (voorzitter). Deze commissie heeft in 2016 onder meer gesproken over de vervulling van de op 7 december 2016 ontstane vacature in de Raad.

De Jaarrekening 2015 is, nadat de Raad van Commissarissen daarover positief advies had uitgebracht, vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 18 mei 2016. De Algemene Vergadering verleende daarbij decharge aan directie en Raad van Commissarissen voor het gevoerde beleid, respectievelijk het daarop gehouden toezicht.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Venootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Samenstelling van de Raad

U. Groen (voorzitter)

16 juli 1964, benoemd op 12 oktober 2015
Interimdirecteur WIGO4IT, voorzitter Raad van Advies Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

mr. D.A.T. van der Heem-Wagemakers

10 september 1947, benoemd op 14 mei 2007 en herbenoemd op 23 maart 2016
Voormalig officier van justitie, voormalig bestuurder van Vervoersbond FNV, een van de rechtsvoorgangers van FNV Bondgenoten

drs. P. de Krom (vicevoorzitter)

10 februari 1963, benoemd op 15 oktober 2013
Voorzitter Raad van Bestuur TNO, voormalig staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, voormalig lid van de Tweede Kamer

mr. S.D. Renzema

18 september 1948, benoemd op 15 oktober 2013
Zelfstandig adviseur, voormalig directielid van de rechtsvoorganger van Connexion, voormalig hoofd openbaar vervoer van het Stadsgewest Haaglanden

drs. S. Spek

4 juni 1971, benoemd op 21 maart 2017
CFO van Mosadex Groep, voormalig CFO van zorginstelling Careyn en verschillende directiefuncties binnen Achmea, lid Raad van Commissarissen MN

De Raad van Commissarissen bestaat uit (van links naar rechts):
mr. S.D. Renzema
mr. D.A.T. van der Heem-Wagemakers
drs. S. Spek
U. Groen (voorzitter)
drs. P. de Krom (vicevoorzitter)

Inhoud

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Venootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Jaarrekening 2016

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Geconsolideerde balans per 31 december 2016

(na winstbestemming)

		31 december 2016	31 december 2015
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	(1)	430.827.410	427.188.007
Financiële vaste activa	(2)	178.000	178.000
		431.005.410	427.366.007
Vlottende activa			
Voorraden	(3)	11.734.501	11.432.676
Onderhanden projecten	(4)	1.195.625	2.570.844
Vorderingen	(5)	51.330.503	46.591.150
Liquide middelen	(6)	59.411.266	21.972.651
		123.671.895	82.567.321
		554.677.305	509.933.328
PASSIVA			
Groepsvermogen	(7)	91.690.205	87.140.392
Voorzieningen	(8)	4.289.751	3.190.207
Langlopende schulden	(9)	250.000	1.250.000
Kortlopende schulden	(10)	458.447.349	418.352.729
		554.677.305	509.933.328

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2016

		2016	2015
Overheidsbijdragen lijndienstvervoer	(11)	138.279.021	140.558.470
Opbrengsten personenvervoer	(12)	110.903.136	113.317.271
Overige opbrengsten	(13)	57.939.486	46.413.062
Som der bedrijfsopbrengsten		307.121.643	300.288.803
Personeelskosten	(14)	128.175.819	131.622.350
Afschrijvingen	(15)	26.625.647	21.685.041
Bijzondere waardeverminderingen	(16)	-	2.451.612
Overige kosten	(17)	137.771.043	131.125.014
Som der bedrijfslasten		292.572.509	286.884.017
Bedrijfsresultaat		14.549.134	13.404.786
Financiële lasten en baten	(18)	-8.155.186	-7.430.608
Resultaat voor belastingen		6.393.948	5.974.178
Vennootschapsbelasting	(19)	-1.844.137	158.322
Resultaat na belastingen		4.549.811	6.132.500

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2016

	2016	2015
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	14.594.134	13.404.786
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	26.091.329	21.236.829
Bijzondere waardeverminderingen	-	2.451.612
Mutatie deelnemingen	-	3.668.538
Mutatie voorzieningen	1.099.544	-4.881.748
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie voorraden	-301.825	169.109
Mutatie onderhanden projecten	1.375.219	-2.570.844
Mutatie vorderingen	-4.489.352	-6.173.500
Mutatie financiële vaste activa	-	1.625.000
Mutatie kortlopende schulden	4.934.552	-18.577.506
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	43.258.601	10.352.276
Rentelasten	-8.155.186	-7.430.608
Vennootschapsbelasting	-	159.005
Overige resultaten uit deelnemingen	-	343.407
	<u>-8.155.186</u>	<u>-6.928.196</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	35.103.415	3.424.080
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-30.730.524	-72.813.662
Dividend uit deelnemingen	-	400.000
Desinvesteringen materiële vaste activa	999.791	768.623
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-29.730.733	-71.645.039
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie aandelenkapitaal	1	-
Betaald dividend	-	-6.532.500
Opgenomen schulden aan kredietinstellingen	201.200.000	48.000.000
Aflossing schulden aan kredietinstellingen	-169.134.068	-20.428.790
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>32.065.933</u>	<u>21.038.710</u>
	37.438.615	-47.182.249

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016**Samenstelling geldmiddelen**

	2016	2015
Liquide middelen per 31 dec 2014	21.972.651	69.154.899
Mutatie liquide middelen	37.438.615	-47.182.248
Geldmiddelen per 31 dec 2015	59.411.266	21.972.651

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Algemene grondslagen voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening

Algemene toelichting

De activiteiten van HTM Personenvervoer NV omvatten het openbaar vervoer met Rail, RandstadRail en Bus in de regio Den Haag. Commerciële activiteiten betreffen het verzorgen van besloten vervoer per bus en taxivervoer. De hoofdvestiging van HTM Personenvervoer NV is gevestigd aan Koningin Julianaplein 10 te Den Haag, KvK nummer: 27014495, hetgeen eveneens het statutaire vestigingsadres is.

Concessie

De vennootschap heeft twee openbaar vervoer concessies, te weten de railconcessie en de busconcessie. De railconcessie vormt de belangrijkste activiteit van de vennootschap (70%). De concessie voor de exploitatie van rail heeft een looptijd van 10 jaar en eindigt op 9 december 2026. De looptijd van de busconcessie is 7 jaar en eindigt op 8 december 2019.

Groepsverhoudingen

HTM Beheer BV te Den Haag staat aan het hoofd van de groep HTM Personenvervoer NV te Den Haag.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij (gemeente Den Haag, HTM Beheer BV en MRDH als aandeelhouders van HTM Personenvervoer NV). De bestuurders, commissarissen en HTM Railinfra BV zijn eveneens verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van HTM Personenvervoer NV zich verschillende oordelen en worden schattingen gemaakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ten opzichte van het voorgaand boekjaar ongewijzigd. Wel heeft een herrubricering plaats gevonden. De mutatie geactiveerde eigen productie (2016: € 9.649.384, 2015: € 10.814.347) werd in 2015 verantwoord onder de opbrengsten. In de toelichting op de winst- en verliesrekening wordt de geactiveerde eigen productie verantwoord onder de personeelskosten. Verder is een administratieve wijziging doorgevoerd in de verwerking van projectkosten die betrekking hebben op vervangingsinvestering bij HTM Railinfra BV. In de jaarrekening 2016 wordt geen onderscheid gemaakt tussen gereed projecten en onderhanden projecten. Voor de vergelijking tussen de jaren is de kolom 2015 aangepast. In de vergelijkende cijfers zijn de opbrengsten en kosten gereed projecten met € 14.853.956 verhoogd. Het resultaatteffect hiervan is nihil.

Continuïteit

De financiering van de Railvoertuigen, ondergebracht bij HTM Railvoertuigen BV (een 100% dochter van HTM Personenvervoer NV) is bijna volledig afgelost op 1 maart 2017. In de railconcessie 2016 - 2026 zijn met MRDH afspraken gemaakt over de financiering van de railvoertuigen. MRDH heeft op 27 februari en 1 maart 2017 € 407 miljoen gefinancierd.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Hiermee is continuïteit met betrekking tot lange termijn financiering gewaarborgd. Daarnaast wordt de continuïteit gewaarborgd door de lopende railconcessie 2016-2026.

Verbonden partijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend op de desbetreffende vennootschap.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil (negatieve goodwill) als overlopende passiefpost opgenomen.

De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; de consolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Grondslagen voor consolidatie

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van HTM Personenvervoer NV samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin HTM Personenvervoer NV direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enige andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de Groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de groep.

De in de consolidatie begrepen vennootschappen zijn:

Naam	Aandeel in het geplaatste kapitaal %	Statutaire zetel
HTM Railvoertuigen BV	100,00	Den Haag
HTM Buzz BV	100,00	Den Haag
HTM Commercial Actions BV	100,00	Den Haag
• HTM Specials BV	100,00	Den Haag
• Vreugdetours BV	100,00	Den Haag
• Personenvervoer Drechtsteden BV	100,00	Dordrecht
• Lotax Taxibedrijf BV	100,00	Dordrecht
• HTM Services BV	100,00	Den Haag

Tot en met het voorgaande boekjaar behoorden de vennootschappen HTM Consultancy BV, HTM Vastgoed BV en HTM International BV eveneens tot de consolidatiekring van HTM Personenvervoer NV. In 2016 heeft een juridische fusie plaatsgevonden waarbij de eerstgenoemde vennootschappen zijn opgegaan in HTM Commercial Actions BV. In 2016 is de verkoop van Personenvervoer Drechtsteden en Lotax Taxibedrijf BV voorgenomen. In 2017 is deze verkoop gematerialiseerd. Hierdoor zullen de laatstgenoemde vennootschappen per 1 februari 2017 geen deel meer uitmaken van de consolidatiekring van HTM Personenvervoer NV.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van art. 2:9 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderinggrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen verkrijgingsprijs. In de balans, de winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

De materiële vaste activa waarvan de vennootschap krachtens een financiële leaseovereenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortkomende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen interest wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de materiële vaste activa is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

Werken in uitvoering worden gewaardeerd tegen de bestede materiaal- en arbeidskosten, vermeerderd met de bouwrente.

Financiële vaste activa

Deelnemingen

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderinggrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover HTM Personenvervoer NV in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen. De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere waardevermindering wordt direct als last verwerkt in de winst- en verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Voorraden

Voorraden grond- en hulpstoffen, materialen en onderdelen worden gewaardeerd tegen de gemiddelde verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De verkrijgings- of vervaardigingsprijs bestaat uit alle kosten die samenhangen met de verkrijging of vervaardiging alsmede de gemaakte kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurrantheid van de voorraden.

Onderhanden projecten

De post onderhanden projecten in opdracht van derden bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, en indien van toepassing, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. Onderhanden projecten worden afzonderlijk in de balans onder vlottende activa gepresenteerd. Indien het een creditstand vertoont worden deze gepresenteerd onder de kortlopende schulden. Onderhanden projecten worden gesaldeerd en gespecificeerd opgenomen in de toelichting. De onderhanden projecten in opdracht van derden worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs, vermeerderd met de aan het uitgevoerde werk toe te rekenen kosten voor Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT) en verminderd met de op balansdatum reeds voorzienbare verliezen. De vervaardigingsprijs omvat het directe materiaalverbruik, de directe loon- en machinekosten en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend en een opslag voor indirecte fabricagekosten. De op de onderhanden projecten betrekking hebbende gedeclareerde termijnen worden in mindering gebracht op de onderhanden projecten en gesaldeerd met het onderhanden werk opgenomen op de balans. Onderhanden projecten in opdracht van Metropoolregio Rotterdam Den Haag betreffen met name verbreding, aanleg en levensduurverlengend onderhoud van infrastructuur. Het saldo onderhanden projecten zijn de in uitvoering zijnde werken en opdrachten van derden tot constructie van een actief, waarvan op balansdatum nog geen oplevering heeft plaatsgevonden.

De projecten omvatten hoofdzakelijk realisatie, beheer en onderhoud van (rail)infrastructuur in opdracht van HTM Railinfra BV, Metropoolregio Rotterdam Den Haag en gemeente Den Haag.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden, tenzij deze in aanmerking komen voor verrekening. In die gevallen vindt saldering plaats. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Indien de vennootschap eigen aandelen inkoop, wordt de verkrijgingsprijs van de ingekochte aandelen in mindering gebracht op de overige reserves, of op andere reserves mits de statuten dit toestaan, totdat deze aandelen worden ingetrokken of worden verkocht. Indien ingekochte aandelen worden verkocht, komt de opbrengst uit verkoop ten gunste van de overige reserves of andere reserves in het eigen vermogen. De opbrengst komt ten gunste van de reserve waarop eerder de inkoop van deze aandelen in mindering is gebracht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Bedrijfstakpensioenfondsen

HTM Personenvervoer NV en HTM Buzz BV zijn voor de pensioenregelingen aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds). De dekkinggraad van het ABP per eind december 2016 was 96,6% (2015: 97,2%). HTM Personenvervoer NV en HTM Buzz BV hebben in het geval van een tekort bij het ABP geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

HTM Specials BV, HTM Vreugdetours BV, Personenvervoer Drechtsteden BV en Lotax Taxibedrijf BV zijn voor de pensioenregelingen aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds Beroepsvervoer. De dekkinggraad van dit pensioenfonds per eind december 2016 was 101,4% (2015: 100,5%).

Jubilea voorziening

De voorziening voor jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Het percentage waartegen deze contant is gemaakt is twee procent (2%).

Latente belasting verplichtingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds.

De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen uit hoofde van verrekenbare verschillen en beschikbare voorwaartse verliescompensatie worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd en verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd op nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

De resterende looptijd van de kortlopende schulden is < 1 jaar.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Venootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Operationele leasing

Bij de vennootschap kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

Afgeleide financiële instrumenten

HTM Railvoertuigen BV past kostprijshedge-accounting toe voor de renteswap die ervoor zorgt dat bepaalde variabel rentende schuld worden omgezet in vastrentende lening. Indien van toepassing wordt het ineffectieve deel van de waardeveranderingen van de renteswaps verantwoord in de winst-en-verliesrekening onder de financiële baten en lasten.

Bij het toepassen van kostprijshedge-accounting is de eerste waardering en de grondslag van verwerking in de balans en de resultaatbepaling van het hedge-instrument afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent het volgende:

- Indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, wordt ook het derivaat tegen kostprijs gewaardeerd.
- Zolang de afgedekte post in de kostprijshedgerelatie nog niet in de balans verwerkt wordt, wordt het hedge-instrument niet geherwaardeerd. Dit geldt bijvoorbeeld in geval van de hedge van het valutarisico van een toekomstige transactie.
- Indien de afgedekte post een monetaire post in vreemde valuta betreft die in de balans is opgenomen, wordt het derivaat, voor zover het valuta-elementen in zich heeft, ook gewaardeerd tegen de periode-eindekoers.
- Indien het derivaat valuta-elementen in zich heeft, wordt het verschil tussen de contante koers die geldt op het moment van afsluiten van het derivaat en de termijnkoers waartegen het derivaat zal worden afgewikkeld geamortiseerd over de looptijd van het derivaat.

Het ineffectieve deel van de hedgerelatie wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Valutarisico

HTM Personenvervoer NV heeft geen financiële instrumenten om het valutarisico af te dekken.

HTM Personenvervoer NV is voornamelijk werkzaam in Nederland, de transacties vinden plaats in EUR. Eventuele transacties in andere valuta worden getoetst op valutarisico.

Prijrisico

HTM Personenvervoer NV heeft geen effecten, zoals obligaties en aandelen, die prijsrisico's met zich meebrengen.

Rente- en kasstroomrisico

HTM Personenvervoer NV heeft vorderingen verstrekt aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend.

Voor schulden met variabele renteaftspraken loopt HTM Personenvervoer NV risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt HTM Personenvervoer NV risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot renterisico gecontracteerd.

Met betrekking tot bepaalde variabel rentende schuld (schulden aan kredietinstellingen) heeft HTM Personenvervoer NV een renteswap gecontracteerd, zodat zij variabele rente ontvangt en vaste rente betaalt.

Kredietrisico

HTM Personenvervoer NV heeft geen significante concentraties van kredietrisico. Verkoop vindt direct plaats aan de reiziger waardoor geen sprake van kredietrisico is. De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben. Banken waarmee derivaten worden afgesloten hebben tenminste een A-rating. De leningen zijn afgesloten bij de gemeente Den Haag of onder gemeentegarantie.

Liquiditeitsrisico

HTM Personenvervoer NV maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Bedrijfsopbrengsten

Concessie rail

De railconcessie 2016-2026 is in 2016 onderhands gegund aan HTM Personenvervoer NV. Hiermee continueert HTM de activiteiten op het gebied van openbaar vervoer rail in de regio Haaglanden.

Concessie bus

De concessie voor de exploitatie van bus betreft de concessie openbaar vervoer Haaglanden Stad en eindigt op 8 december 2019. HTM Buzz BV ontvangt als concessiehouder een jaarlijkse exploitatiebijdrage voor de uitvoering van de concessie, zoals vastgelegd in de subsidiebeschikking afgegeven door de Metropoolregio Rotterdam Den Haag.

Overheidsbijdragen lijndienstvervoer

De overheidsbijdragen voor het openbaar vervoer zijn tot en met 10 december 2016 gebaseerd op de exploitatieovereenkomst 2006-2016 tussen HTM Personenvervoer NV en de opdrachtgever Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Deze bijdragen zijn tot en met 10 december 2016 voor rail gebaseerd op de door HTM Personenvervoer NV uitgebrachte offerte 2011-2016, het afsprakenkader over de exploitatieovereenkomst Rail 2012-2016 en de beschikking 2016 alsmede eventuele nagekomen afspraken. Vanaf 11 december 2016 zijn de bijdragen gebaseerd op de door Metropoolregio Rotterdam Den Haag geaccepteerde aanbidding Concessie Rail Haaglanden 2016-2026.

Overheidssubsidies bestaan uit exploitatiesubsidies en investeringssubsidies. HTM ontvangt als concessiehouder een jaarlijkse exploitatiebijdrage op basis van bevoorschotting voor de uitvoering van de concessie, zoals vastgelegd in de subsidiebeschikking afgegeven door Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De vaststelling van de definitieve omvang van de exploitatiebijdrage vindt plaats in latere boekjaren en kan afwijken van de bevoorschotting zoals vastgelegd in

de subsidiebeschikking. De opbrengsten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. De jaarlijkse overeengekomen exploitatiebijdrage kan nog worden aangepast op basis van:

- Indexering
- Besluiten van concessiegever ten aanzien van gedeelde opbrengstverantwoordelijkheid, meer- minderwerk, dienstregelingsuren, vervallen ritten, vergoeding kapitaallasten

De jaren 2012, 2013, 2014 en 2015 zijn definitief beschikt behoudens een aantal dossiers waar nog separate verantwoordingen moeten worden ingediend. Het jaar 2016 is nog niet definitief beschikt.

Opbrengsten personenvervoer

Vervoerbewijzen/OV-chipkaart

Met uitzondering van de wagenverkoop en enige bijzondere kaartsoorten zijn alle reisproducten bij HTM Personenvervoer NV 'verchipt'. De opbrengsten van het reisproduct 'saldoreizen' is vrijwel direct beschikbaar. Bij de abonnementsvormen is nog steeds sprake van een verdelingsvraagstuk. Een verdeling die voor de landelijk geldende abonnementsvormen door TLS of CVS (commissie verdeling sterabonnements) wordt uitgevoerd en voor de regionaal geldende abonnementsvormen door de WVR (werkgroep verdeling regioabonnements).

De werkzaamheden voor deze verdeling vergen een doorlooptijd van enige maanden zodat voor het laatste kwartaal van 2016 een inschatting van de opbrengsten uit abonnements gemaakt wordt. Een inschatting die gemaakt wordt aan de hand van een aantal kenmerkende indicatoren waaronder de eigen abonnementverkoop en verdeelsleutels van voorgaande verdelingen. De opbrengsten uit jaarabonnements worden overeenkomstig het 'matching principe' toegedeeld aan het jaar waarin de feitelijke vervoerprestatie wordt geleverd.

Studentenkaart

De opbrengsten in enig boekjaar van de OV-Studentenkaart zijn gebaseerd op de voorlopige vergoeding zoals deze aan het begin van het boekjaar door VSV wordt uitgekeerd én de afrekening op basis van de definitieve vergoeding van het voorafgaande jaar.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Besloten vervoer

De opbrengsten uit besloten vervoer zijn nagenoeg volledig contractueel vastgelegd.

Overige opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

De voortgang van de verrichte prestaties wordt bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Zodra het resultaat op betrouwbare wijze kan worden bepaald, vindt opbrengstverantwoording plaats in de winst- en verliesrekening. Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de projectopbrengsten en projectkosten. Projectopbrengsten zijn de contractueel overeengekomen opbrengsten en opbrengsten uit hoofde van meer- en minderwerk, claims en vergoedingen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat deze worden gerealiseerd en ze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Projectkosten zijn de direct op het project betrekking hebbende kosten, die in het algemeen aan projectactiviteiten worden toegerekend en toegewezen kunnen worden aan het project, en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend.

Indien het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten overschrijden, dan worden de verwachte verliezen onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verwerkt.

De overige opbrengsten bevatten onder meer de ontvangen bijdragen van het MRDH, de gemeente Den Haag en HTM Railinfra BV voor de in opdracht van die partijen uitgevoerde infrastructurele werken. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Kosten

De kosten worden bepaald op historische basis, met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

Personeelskosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Mutatie geactiveerde eigen productie

Onder geactiveerde eigen productie worden verantwoord de verandering van de te activeren kosten voor de fabricage, wijziging of completering van kapitaalgoederen, onderhanden projecten en magazijnartikelen.

Pensioenen

HTM Personenvervoer NV heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. Bij Pensioenfonds Beroepsvervoer wordt de pensioen opgebouwd onder de middelloonregeling.

De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële lasten en baten

Financiële lasten en baten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Activeren van rentelasten

Rentelasten worden geactiveerd gedurende de periode van vervaardiging van een actief, indien het een aanmerkelijke hoeveelheid tijd vergt om het actief gebruiksklaar te maken. De te activeren rente wordt berekend op basis van de verschuldigde rente over de voor de vervaardiging opgenomen leningen en op basis van de gewogen rentevoet van leningen die niet specifiek aan de vervaardiging van het actief zijn toe te rekenen, in verhouding tot de uitgaven en periode van vervaardiging.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016**Belasting**

Per 1 januari 2016 zijn de OV activiteiten van HTM Personenvervoer NV, HTM Railvoertuigen BV en HTM Buzz BV belast voor de Vpb. De commerciële activiteiten binnen HTM Commercial Actions BV waren reeds belastingplichtig. In 2016 is een fiscale eenheid voor de Vpb aangevraagd en toegekend waarin alle vennootschappen, geconsolideerd binnen HTM Personenvervoer NV, zijn opgenomen.

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief. De vennootschapsbelastinglast wordt vergoed door MRDH voor zover dit betrekking heeft op de railactiviteiten.

Op grond van de Invorderingswet zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochteronderneming ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting. HTM Personenvervoer NV is met de dochtermaatschappijen overeengekomen dat zij de gehele belastinglast draagt van de groep (RJ 272.803).

HTM Personenvervoer NV en de Belastingdienst zijn bij het opmaken van de jaarrekening 2016 nog in overleg over de fiscale uitgangspunten van de openingsbalans per 1 januari 2016. Hierbij wordt met name gesproken over de waardering in de fiscale openingsbalans van activa en leningen en mogelijke vrijstellingen. Dit heeft tot op heden nog niet geleid tot overeenstemming met de Belastingdienst. Aangezien er op verslagdatum nog onvoldoende zekerheid is over de uitkomsten, is voor de jaarrekening 2016 uitgegaan van een gelijk commercieel en fiscaal resultaat, waarbij geen rekening is gehouden met eventuele latenties. Zodra een reële schatting van het fiscale beginvermogen beschikbaar is, kan over het verschil tussen het fiscale en commerciële vermogen, voor zover dit een tijdelijk karakter heeft, een belastinglatentie worden gevormd. De vorming van deze latentie kan tot een eenmalige correctie leiden. Deze kan materieel en zowel positief als negatief zijn.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2016

Activa

Vaste activa

1. Materiële vaste activa	31-12-2016	31-12-2015
Terreinen en gebouwen incl. installaties	8.453.837	9.133.456
Rijdend materieel	409.693.777	234.226.478
Bedrijfsauto's	1.091.896	1.491.456
Machines en inventaris	6.190.334	9.289.371
Werken in uitvoering	5.39.566	173.047.246
	430.827.410	427.188.007

	Terreinen en gebouwen incl. installaties	Rijdend materieel	Bedrijfsauto's	Machines en inventaris	Werken in uitvoering	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2016						
Aanschaffingswaarde	20.151.635	482.559.695	5.007.317	59.903.725	173.047.246	740.669.618
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-11.018.179	-248.333.217	-3.515.862	-50.614.354	-	-313.481.612
	9.133.456	234.226.478	1.491.455	9.289.371	173.047.246	427.188.006
Mutaties						
Investerings	183.944	197.276.318	-	919.942	-167.649.680	30.730.524
Desinvesteringen	-	-5.273.208	-46.847	-	-	-5.320.055
Afschrijving desinvesteringen	-	4.289.430	30.834	-	-	4.320.264
Afschrijvingen	-863.563	-20.825.241	-383.546	-4.018.979	-	-26.091.329
	-679.619	175.467.299	-399.599	-3.099.037	-167.649.680	3.639.404
Aanschaffingswaarde	20.335.579	674.562.805	4.960.470	60.823.667	5.397.566	766.080.087
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-11.881.742	-264.869.028	-3.868.574	-54.633.333	-	-335.252.677
Boekwaarde per 31 december 2016	8.453.837	409.693.777	1.091.896	6.190.334	5.397.566	430.827.410

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

De investering in rijdend materieel van € 197,3 M betreft de investering in 60 Avenio voertuigen. In de jaarrekening 2015 werden de projectkosten nog verantwoord als werk in uitvoering.

In de post werken in uitvoering eind 2016 is geen bouwrente opgenomen.

De afschrijvingstermijnen van bovengenoemde materiële vaste activa zijn:

Terreinen en gebouwen incl. installaties 0 - 50 jaar

Rijdend materieel 8 - 30 jaar

Bedrijfsauto's 4 - 7 jaar

Machines en inventaris 3 - 15 jaar

Werken in uitvoering

Op werken in uitvoering wordt niet afgeschreven.

In het jaar van aanschaf wordt naar rato afgeschreven.

2. Financiële vaste activa	31-12-2016	31-12-2015
Vorderingen op Coöperatie openbaar vervoer U.A.	178.000	178.000
	178.000	178.000

Lening u/g Coöperatie openbaar vervoer U.A.	2016	2015
Stand per 1 januari	178.000-	-
Verstreckte lening	-	490.000
Voorzieningen	-	-312.000
Stand per 31 december	178.000	178.000

Dit betreft een achtergestelde lening met een resterende looptijd van vier jaar. Deze lening is vrijgesteld van rente en wordt niet tussentijds afgelost.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016**Flottende activa**

3. Voorraden	31-12-2016	31-12-2015
De post voorraden bestaat uit materialen en reserveonderdelen ten behoeve van:		
Railmaterieel	8.372.055	8.064.265
Busmaterieel	585.712	609.603
Infra	2.694.400	2.673.037
Overige	82.334	85.771
	11.734.501	11.432.676

4. Onderhanden projecten	31-12-2016	31-12-2015
Onderhanden projecten	1.195.625	2.570.844
Onderhanden projecten		
Overige		
Projectkosten	26.615.897	21.610.580
Toegerekende winst	1.861.338	-
Gedeclareerde termijnen	-27.281.609	-19.039.736
Totaal Onderhanden projecten	1.195.626	2.570.844

Projecten met per saldo een debetstand

Gerealiseerde projectkosten en toegerekende winst	1.195.626	2.570.844
---	------------------	------------------

HTM Personenvervoer NV realiseert projecten op het gebied van (rail)infrastructuur. Zij voert deze projecten uit in opdracht van HTM Railinfra BV en Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De bestede projectkosten voor opdrachten vanuit HTM Railinfra BV worden per verslagperiode doorberekend. In 2016 is een administratieve wijziging doorgevoerd. Hierdoor worden projecten in opdracht van HTM Railinfra BV niet meer separaat als onderhanden projecten gepresenteerd maar zijn deze als opbrengsten en kosten direct in de winst- en verliesrekening verantwoord. Per saldo was de onderhandenwerk positie met betrekking tot HTM Railinfra € 0. Als gevolg waarvan het verloopoverzicht niet meer separaat is opgenomen.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

5. Vorderingen	31-12-2016	31-12-2015
Debiteuren	7.695.070	13.266.741
Vordering op verbonden partij, HTM Railinfra	2.032.057	24.596
Vennootschapsbelasting	168.452	164.653
Omzetbelasting	1.099	2.927.073
Consignatieverstreking personeel	701.561	754.816
Overige vorderingen en overlopende activa	40.732.264	29.453.271
	51.330.503	46.591.150

De vorderingen hebben een resterende looptijd < 1 jaar.
De reële waarde van de vordering benadert de boekwaarde.

Met uitzondering van de consignatieverstreking personeel hebben de vorderingen een resterende looptijd < 1 jaar.

Onder de overige vorderingen en overlopende activa is opgenomen een vordering op MRDH in verband met de exploitatie en investeringssubsidies. Jaarlijks bestaat een deel van de overheidsbijdragen lijndienstvervoer uit onderbouwde inschattingen. Voor de jaren 2014-2016 zijn inschattingen opgenomen ten aanzien van een aantal dossiers waarover nog geen overeenstemming is bereikt met de opdrachtgever. Over de jaren 2014 en 2015 dient HTM een aantal aanvullende verantwoordingen in te dienen. De verantwoording over de railconcessie 2016 wordt medio 2017 ingediend bij de opdrachtgever.

De eerste 49 weken van 2016 hebben betrekking op de concessie 2006-2016. De laatste 3 weken van 2016 maken onderdeel uit van de concessie 2016-2026. In de jaarrekening is de overheidsbijdrage voor deze laatste drie weken bepaald op basis van een extrapolatie van de eerste 49 weken aangepast naar de nieuwe concessie voorwaarden.

In de overige vorderingen is een post van € 12,6 miljoen opgenomen voor meerjarenonderhoud. Deze vordering op MRDH wordt over de resterende levensduur (20 jaar) van de railvoertuigen aan HTM vergoed.

Debiteuren	31-12-2016	31-12-2015
Debiteuren	7.719.776	13.288.789
Voorziening dubieuze debiteuren	-24.106	-22.048
	7.695.070	13.266.747

6. Liquide middelen	31-12-2016	31-12-2015
Banken	59.336.889	21.802.103
Kas	74.377	170.548
	59.411.266	21.972.651

Een bedrag ad € 81.196 staat niet ter vrije beschikking.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Passiva

7. Groepsvermogen

Voor een toelichting op het groepsvermogen verwijzen wij u naar de toelichting op het eigen vermogen van de enkelvoudige balans op pagina 69 van dit rapport.

8. Voorzieningen	31-12-2016	31-12-2015
Personele voorzieningen	2.154.987	2.162.937
Latente belastingverplichtingen	42.170	45.356
Overige voorzieningen	2.092.594	981.914
	4.289.751	3.190.207
Waarvan:		
Looptijd < 1 jaar	1.809.280	1.472.275
Looptijd > 1 jaar	2.480.471	1.717.932

	Personele voorzieningen	Latente belastingverplichtingen	Overige voorzieningen	Totaal
Stand per 1 januari 2016	2.162.937	45.356	981.914	3.190.207
Dotatie	556.372	-	1.958.400	2.514.772
Ottrekking	-564.322	-3.186	-847.720	-1.415.228
Stand per 31 december 2016	2.154.987	42.170	2.092.594	4.289.751

Onder de personele voorzieningen zijn opgenomen :

Jubileumuitkeringen

De voorziening jubileumuitkeringen is gevormd in verband met jubileumaanspraken voor de komende 10 jaar, voortkomend uit cao-afspraken, er is gerekend met een disconteringsvoet van 2,0%.

WAO/IP/WW

De voorziening WAO/IP/WW is gevormd in verband met personeel dat door een bedrijfsongeval arbeidsongeschikt verklaard is.

Reorganisatie en mobiliteitscentrum

De voorziening reorganisatie en mobiliteitscentrum is gevormd in verband met noodzakelijke herstructureringen en de hieruit voortvloeiende financiële verplichtingen.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Wachtgeldregeling

De voorziening wachtgeldregeling is gevormd voor personeelsleden die in de wachtgeldregeling vallen conform de cao.

Latente belastingverplichtingen	2016	2015
Stand per 1 januari	45.356	43.389
Dotatie	-	1.967
Onttrekking	-3.186	-
Stand per 31 december	42.170	45.356

De voorziening voor latente belastingverplichtingen is gevormd voor het verschil tussen de commerciële en de fiscale waardering van vaste activa van HTM Commercial Actions BV op basis van de nominale waarde van de belastingclaim, welke is gesteld op 25%.

Overige voorzieningen	31-12-2016	31-12-2015
Schade	1.105.667	981.914
Overig	986,927	-
	2.092.594	981.914

Schade

De voorziening schade is gevormd door een raming van de verwachte economische gevolgen van de schadeclaims, waaruit verplichtingen kunnen voortvloeien uit hoofde van het eigen risico-deel voor letselschaden en schades aan railvoertuigen.

Overige voorzieningen

Hieronder is opgenomen een voorziening voor de afwikkeling van een commercieel contract alsmede een voorziening voor een OV-activiteit tot einde van het contract.

9. Langlopende schulden	31-12-2016	31-12-2015
Schulden aan kredietinstellingen		
Kredietinstellingen	250.000	1.250.000

Het verloop van de langlopende schulden is als volgt:

Kredietinstellingen	2016	2015
Stand per 1 januari 2016	368.876.844	341.263.512
Opgenomen gelden	601.200.000	48.000.000
Aflossing	-568.826.844	-20.386.668
Stand per 31 december 2016	401.250.000	368.876.844
Aflossingsverplichting komend boekjaar	-401.000.000	-367.626.844
Langlopend deel per 31 december 2015	250.000	1.250.000

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

In 2016 is totaal € 569 miljoen aan leningen afgelost en € 601 miljoen aan leningen opgenomen. Van deze leningen is circa € 400 miljoen opgenomen en afgelost met gesloten beurzen. Deze opnamen en aflossing heeft op dezelfde dag met dezelfde partij plaatsgevonden en is niet via de bankrekening verwerkt. In deze bedragen zijn ook kasgeldleningen opgenomen die in 2016 zijn opgenomen en tevens afgelost.

Kredietinstellingen	31-12-2016	31-12-2015
Specificatie naar rentepercentage 4 tot 5%	250.000	1.250.000
Looptijd van de leningen 1 - 5 jaar	250.000	1.250.000

De reële waarde van het rentederivaat bedraagt ultimo 2016 - € 0,0 miljoen (2015: - € 0,1 miljoen) gebaseerd op de DCF methode. De boekwaarde bedraagt € 0. Er is geen ineffectief deel van de waardeveranderingen van de renteswap van toepassing.

10. Kortlopende schulden	31-12-2016	31-12-2015
Schulden aan kredietinstellingen	-	248.478
Kortlopend deel langlopende schulden	401.000.000	367.684.067
Crediteuren	10.582.390	18.446.469
Vennootschapsbelasting	1.652.819	-
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	4.487.137	4.747.388
Overlopende passiva	40.725.003	27.226.327
	458.447.349	418.352.729

Schulden aan kredietinstellingen betreft een tijdelijk negatief saldo. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde.

Onder het kortlopend deel van de langlopende schulden is opgenomen de financiering van de voertuigen van HTM Railvoertuigen welke voornamelijk zijn gefinancierd door de gemeente Den Haag. Deze financiering verliep initieel in december 2016, echter deze is verlengd tot 1 maart 2017. Per 1 maart 2017 is deze financiering afgelost en heeft MRDH een nieuwe financiering verstrekt met een looptijd variërend van 6 tot 30 jaar.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Concessies

HTM Personenvervoer NV beschikt over een concessie voor de exploitatie van Rail. De concessie is in 2016 onderhands gegund en heeft een looptijd tot medio december 2026. De looptijd van de busconcessie is 7 jaar en eindigt op 8 december 2019.

Investeringsverplichtingen

Investeringsverplichtingen voor HTM Personenvervoer NV bedragen € 0,2 miljoen (2015: € 1,8 miljoen).

Lening-, kredietfaciliteiten, bankgaranties en borgstellingen

HTM Personenvervoer NV beschikt over een kredietfaciliteit van € 10,0 miljoen waarvoor de groep gezamenlijk aansprakelijk is. Door derden aan banken verstrekte borgstellingen gerelateerd aan leningen bedragen € 1,2 miljoen.

Leaseverplichtingen

HTM Personenvervoer NV heeft operational leaseverplichtingen. De verplichting voor komend boekjaar bedraagt circa € 0,9 miljoen. De verplichting voor de jaren 2018-2021 bedraagt circa € 1,6 miljoen.

Huurovereenkomsten

Uit hoofde van vier door HTM Personenvervoer NV afgesloten huurcontracten bestaat een jaarlijkse verplichting van circa € 1,1 miljoen (2015: € 1,1 miljoen). De huurcontracten betreffen vooral kantoorpanden, de resterende looptijd van deze contracten ligt tussen de 5 en 10 jaar.

Aansprakelijkheid bij de fiscale eenheid

HTM Personenvervoer NV vormt samen met haar dochtermaatschappijen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting en vennootschapsbelasting. Op grond van de Invorderingswet is de vennootschap met haar gevoegde ondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor de ter zake door de combinatie verschuldigde belastingen.

Dienstverleningsovereenkomst

Tussen HTM Railinfra BV en HTM Personenvervoer NV is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor onbepaalde tijd. Volgens deze overeenkomst verricht HTM Personenvervoer NV juridische en administratieve diensten ten behoeve van HTM Railinfra BV. De vergoeding die HTM Railinfra BV aan HTM Personenvervoer NV verschuldigd is bedraagt € 60.000 per jaar voor de jaren 2013 - 2016.

Gebruiksovereenkomst

Conform de gebruiksovereenkomst tussen de vennootschap en HTM Railinfra BV verleent HTM Railinfra BV aan de vennootschap het recht gebruik te maken van de railinfrastructuur ten behoeve van de uitvoering van het personenvervoer volgens de railconcessie Den Haag. Als tegenprestatie voor het gebruiksrecht is HTM Personenvervoer NV een jaarlijkse vergoeding verschuldigd aan HTM Railinfra BV. Deze gebruiksvergoeding is gelijk aan de kosten die HTM Railinfra BV in dat jaar voor de railinfrastructuur maakt.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2016

Bedrijfsopbrengsten

11. Overheidsbijdragen lijndienstvervoer	2016	2015
Openbaar vervoer	138.279.021	140.558.470
12. Opbrengsten personenvervoer	2016	2015
Plaatsbewijzen/OV-Chipkaart	79.312.338	77.775.269
Studentenkaart	15.200.627	15.476.946
Besloten vervoer	16.390.171	20.065.056
	110.903.136	113.317.271
13. Overige opbrengsten	2016	2015
Werk voor derden	7.332.582	11.017.798
Boetes (exclusief deel ritprijs)	1.037.741	898.283
Verhuur stallingsruimte	1.021	1.080
A-kaarten	1.841.476	151.526
Opbrengsten gereed projecten	46.654.118	33.555.585
Mutatie onderhanden projecten	1.072.548	788.790
	57.939.486	46.413.062

De bedrijfsopbrengsten zijn ten opzichte van vorig jaar met 2,3% gestegen. Alle opbrengsten zijn in Nederland gerealiseerd.

Opbrengsten werken voor derden betreft activiteiten die buiten de reguliere concessie worden uitgevoerd.

Opbrengsten gereed projecten betreft opbrengsten die gerealiseerd worden op (meer-jaren) projecten.

De stijging in de post opbrengsten gereed project wordt veroorzaakt door de realisatie van een stallingslocatie voor de nieuwe railvoertuigen. Deze stallingslocatie is gerealiseerd binnen HTM Personenvervoer NV en gefactureerd aan HTM Railinfra BV.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Bedrijfslasten

14. Personeelskosten	2016	2015
Salarissen	84.608.456	84.178.807
Premie arbeidsongeschiktheidverzekering	5.755.467	5.156.715
Overige sociale lasten	6.347.076	6.600.327
Pensioenlasten	12.060.594	12.210.320
Mutatie verloftegoeden	357.891	1.718.021
Overige personeelskosten	6.227.100	6.255.714
	115.356.584	116.119.904
Kosten gehuurd personeel	22.468.619	26.316.793
Mutatie geactiveerde eigen productie	-9.649.384	-10.814.347
	128.175.819	131.622.350

De bezoldiging met inbegrip van de pensioenlasten en andere uitkeringen van de (gewezen) bestuurders en commissarissen die het boekjaar ten laste van de vennootschap en haar dochter- en groepsmaatschappijen zijn gekomen bedragen € 411.865 (2015: € 591.288) respectievelijk € 56.807 (2015: € 85.578).

Gemiddeld aantal werknemers	2016	2015
- Gemiddeld aantal FTE gedurende het verslagjaar	1.816	1.835
- Waarvan werkzaam in het openbaar vervoer Bus	313	296
- Waarvan werkzaam in het openbaar vervoer Rail	1.351	1.366
- Waarvan werkzaam in het besloten vervoer	152	173

Er waren geen werknemers werkzaam in het buitenland

15. Afschrijvingen	2016	2015
Materiële vaste activa	26.091.329	21.236.829
Verkoopresultaat op materiële vaste activa	534.318	448.212
	26.625.647	21.685.041

16. Bijzondere waardeverminderingen	2016	2015
Impairment rijdend materieel	-	2.451.612

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

17. Overige kosten	2016	2015
Materiaalverbruik	7.998.706	8.760.686
Energieverbruik	9.383.275	10.957.372
Onderhoud en reparatie door derden	32.259.594	31.741.691
Belastingen, rechten en verzekeringen	2.044.230	1.980.660
Huur roerende en onroerende goederen	22.276.828	24.851.769
Kosten gereed projecten	46.167.000	32.575.619
Overige	77.641.410	20.257.217
	137.771.043	131.125.014

Kosten werken voor derden betreft activiteiten die buiten de reguliere concessie worden uitgevoerd.

Kosten gereed projecten betreft kosten die gerealiseerd worden op (meer-jaren) projecten.

De stijging in de post kosten gereed project wordt veroorzaakt door de realisatie van een stallingslocatie voor de nieuwe railvoertuigen. Deze stallingslocatie is gerealiseerd binnen HTM Personenvervoer NV en gefactureerd aan HTM Railinfra BV.

Accountantshonoraria

Ten laste van het boekjaar gebrachte kosten voor de onafhankelijke externe accountant en de accountantsorganisatie, genoemd in artikel 1, eerste lid, onder a en e, van de Wet toezicht accountantsorganisaties, zijnde PricewaterhouseCooper Accountants NV zijn als volgt:

	2016	2015
Onderzoek van de jaarrekening	259.314	248.688
Andere controleopdrachten	261.042	354.406
Fiscale adviesdiensten	123.523	141.171
Andere niet-controlediensten	20.319	50.629
	664.198	794.894

18. Financiële lasten en baten	2016	2015
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	49.623	240.970
Rentelasten en soortgelijke kosten	-8.204.809	-7.671.578
	-8.155.186	-7.430.608

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

19. Vennootschapsbelasting

Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

	2016	2015
Resultaat voor belastingen	6.393.948	5.974.178
Vennootschapsbelasting	-1.844.137	158.322

HTM Personenvervoer NV is met de dochtermaatschappijen overeengekomen dat zij de gezamenlijke belastinglast verantwoord en afdraagt.

	2016	2015
Effectief belastingtarief	28,8%	2,7 %
Toepasselijk belastingtarief	25,0%	20,0 - 25,0%

Het effectieve belasting tarief wijkt af van het toepasselijke belastingtarief als gevolg van het feit dat commercieel twee voorzieningen zijn gevormd die fiscaal niet-afteikbaar zijn.

Per 1 januari 2016 zijn de OV activiteiten van HTM Personenvervoer NV, HTM Railvoertuigen BV en HTM Buzz BV belast voor de Vpb. De commerciële activiteiten binnen HTM Commercial Actions BV waren reeds belastingplichtig. In 2016 is een fiscale eenheid voor de Vpb aangevraagd en toegekend waarin alle vennootschappen, geconsolideerd binnen HTM Personenvervoer NV, zijn opgenomen.

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief. De vennootschapsbelastinglast wordt vergoed door MRDH voor zover dit betrekking heeft op de railactiviteiten.

Op grond van de Invorderingswet zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochteronderneming ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting. HTM Personenvervoer NV is met de dochtermaatschappijen overeengekomen dat zij de gehele belastinglast draagt van de groep (RJ 272.803).

HTM Personenvervoer NV en de Belastingdienst zijn bij het opmaken van de jaarrekening 2016 nog in overleg over de fiscale uitgangspunten van de openingsbalans per 1 januari 2016. Hierbij wordt met name gesproken over de waardering in de fiscale openingsbalans van activa en leningen en mogelijke vrijstellingen. Dit heeft tot op heden nog niet geleid tot overeenstemming met de Belastingdienst. Aangezien er op verslagdatum nog onvoldoende zekerheid is over de uitkomsten, is voor de jaarrekening 2016 uitgegaan van een gelijk commercieel en fiscaal resultaat, waarbij geen rekening is gehouden met eventuele latenties. Zodra een reële schatting van het fiscale beginvermogen beschikbaar is, kan over het verschil tussen het fiscale en commerciële vermogen, voor zover dit een tijdelijk karakter heeft, een belastinglatentie worden gevormd. De vorming van deze latentie kan tot een eenmalige correctie leiden. Deze kan materieel en zowel positief als negatief zijn.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Enkelvoudige jaarrekening 2016

Enkelvoudige balans per 31 december 2016 na resultaatbestemming

Activa

		31 december 2016	31 december 2015
Vaste activa			
Materiële vaste activa	(20)	35.218.710	38.482.768
Financiële vaste activa	(21)	22.165.652	25.416.947
		57.384.362	63.899.715
Vlottende activa			
Voorraden	(22)	11.652.167	11.346.905
Onderhanden projecten		1.195.625	2.570.844
Vorderingen	(23)	50.544.284	42.830.231
Liquide middelen	(24)	54.293.008	14.591.909
		175.069.446	135.239.604

Passiva

Eigen vermogen			
Aandelenkapitaal	(25)	42.136.201	42.136.200
Overige reserves		49.554.004	45.004.193
		91.690.205	87.140.393
Voorzieningen	(26)	3.604.642	3.073.233
Kortlopende schulden	(27)	79.774.599	45.025.978
		175.069.446	135.239.604

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2016

		2016	2015
Overheidsbijdragen lijndienstvervoer	(28)	108.277.265	111.105.222
Opbrengsten personenvervoer	(29)	92.700.770	91.328.440
Overige opbrengsten	(30)	63.765.545	51.917.723
Som der bedrijfsopbrengsten		264.743.580	254.351.385
Personeelskosten	(31)	97.550.028	99.677.454
Afschrijvingen	(32)	8.085.477	9.023.855
Overige kosten	(34)	152.445.418	139.711.795
		258.080.923	248.413.104
Bedrijfsresultaat		6.662.657	5.938.281
Financiële lasten en baten	(35)	672.867	856.396
Resultaat voor belastingen		7.335.524	6.794.677
Vennootschapsbelasting		-1.844.137	-
	(36)	5.491.387	6.794.677
Resultaat deelnemingen	(36)	-941.576	-662.177
Resultaat na belastingen		4.549.811	6.132.500

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Algemene grondslagen voor de opstelling van de enkelvoudige jaarrekening

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van art. 2:9 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Vennootschappelijke winst- en -verliesrekening

Bij het opstellen van de vennootschappelijke winst- en -verliesrekening is gebruik gemaakt van de vereenvoudigingen zoals bedoeld in art. 2:402 BW.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2016

Activa

Vaste activa

20. Materiële vaste activa	31-12-2016	31-12-2015
Terreinen en gebouwen incl. installaties	8.305.005	9.003.178
Rijdend materieel	14.372.708	17.434.262
Bedrijfsauto's	1.089.646	1.450.908
Machines en inventaris	6.054.316	9.118.055
Werken in uitvoering	5.397.035	1.476.365
	35.218.710	38.482.768

	Terreinen en gebouwen incl. installaties	Rijdend materieel	Bedrijfsauto's	Machines en inventaris	Werken in uitvoering	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2016						
Aanschaffingswaarde	19.988.027	190.557.443	4.670.522	58.079.151	1.476.365	274.771.508
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	10.984.849	-173.123.187	-3.219.615	-48.961.096	-	-236.288.741
	9.003.178	17.434.262	1.450.907	9.118.055	1.476.365	38.482.767
Mutaties						
Investerings	145.161	-	-	879.704	3.920.670	4.945.535
Desinvesteringen	-	-3.954.678	-	-	-	-3.954.678
Afschrijving desinvesteringen	-	3.394.226	-	-	-	3.394.226
Afschrijvingen	-843.331	-2.501.102	-361.261	-3.943.443	-	-7.649.140
	-698.173	-3.061.554	-361.261	-3.063.739	3.920.670	-3.264.057
Aanschaffingswaarde	20.133.188	186.602.765	4.670.522	58.958.855	5.397.035	275.762.365
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-11.828.183	172.230.057	-3.580.876	-52.904.539	-	-240.543.655
Boekwaarde per 31 december 2015	8.305.005	14.372.708	1.089.646	6.054.316	5.397.035	35.218.710

In de post werken in uitvoering eind 2016 is geen bouwrente opgenomen.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

De afschrijvingstermijnen van bovengenoemde materiële vaste activa zijn:

Terreinen en gebouwen incl. installaties	0 - 50 jaar
Rijdend materieel	8 - 30 jaar
Bedrijfsauto's	4 - 7 jaar
Machines en inventaris	3 - 15 jaar
Werken in uitvoering	

Op werken in uitvoering wordt niet afgeschreven.
In het jaar van aanschaf wordt naar rato afgeschreven.

21. Financiële vaste activa	31-12-2016	31-12-2015
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	14.140.494	14.374.490
Leningen > 1 jaar op groepsmaatschappij HTM Buzz BV	8.025.158	11.042.457
	22.165.652	25.416.947

Alle financiële vaste activa hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen	31-12-2016	31-12-2015
HTM Railvoertuigen BV	43.016	43.016
HTM Commercial Actions BV	14.097.478	14.331.474
	14.140.494	14.374.490

	Stand per 1 januari 2016	Aandeel in het resultaat	Stand per 31 december 2016
HTM Railvoertuigen BV	43.016	-	43.016
HTM Commercial Actions BV	14.331.475	-233.997	14.097.478
	14.374.491	-233.997	14.140.494

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016**Leningen > 1 jaar op groepsmaatschappij
HTM Buzz BV**

	31-12-2016	31-12-2015
HTM Buzz BV te Den Haag (100%)	8.025.158	11.042.457

HTM Buzz BV

	2016	2015
Stand per 1 januari	11.042.458	14.059.757
Aflossingen	3.017.300	3.017.300
	14.059.758	17.077.057
Aflossingen kortlopend deel	-3.017.300	-3.017.300
	11.042.458	14.059.757
Aflossingsverplichting komend jaar	-3.017.300	-3.017.300
Stand per 31 december	8.025.158	11.042.457

Tussen HTM Personenvervoer NV en HTM Buzz BV is een lineair aflosbare lening afgesloten met een looptijd tot einde concessie bus (december 2019) en een rentepercentage van 5%.

Per balansdatum is de opbouw naar looptijd:

Aflossingsverplichting <1jaar	3.017.300	3.017.300
Aflossingsverplichting 1-5jaar	8.025.158	11.042.457
	11.042.458	14.059.757

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016**Vlottende activa**

22. Voorraden	31-12-2016	31-12-2015
De post voorraden bestaat uit materialen en reserveonderdelen ten behoeve van:		
Railmaterieel	8.372.055	8.064.265
Busmaterieel	585.712	609.603
Infra	2.694.400	2.673.037
	11.652.167	11.346.905

23. Onderhanden projecten	31-12-2016	31-12-2015
Onderhanden projecten	1.195.625	2.570.844
Overige		
Projectkosten	26.615.897	21.610.580
Toegerekende winst	1.861.338	
Gedeclareerde termijnen	-27.281.609	-19.039.736
Totaal onderhanden projecten	1.195.626	-2.570.844

Projecten met per saldo een debetstand

Gerealiseerde projectkosten en toegerekende winst	1.195.625	2.570.844
---	------------------	------------------

HTM Personenvervoer NV realiseert projecten op het gebied van (rail)infrastructuur. Zij voert deze projecten uit in opdracht van HTM Railinfra BV en Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De bestede projectkosten voor opdrachten vanuit HTM Railinfra BV worden per verslagperiode doorberekend. In 2016 is een administratieve wijziging doorgevoerd. Hierdoor worden projecten in opdracht van HTM Railinfra BV niet meer separaat als onderhanden projecten gepresenteerd maar zijn deze als opbrengsten en kosten direct in de winst- en verliesrekening verantwoord. Per saldo was de onderhandenwerk positie met betrekking tot HTM Railinfra € 0. Als gevolg waarvan het verloopoverzicht niet meer separaat is opgenomen.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

24. Vorderingen	31-12-2016	31-12-2015
Debiteuren	5.167.992	11.513.226
Vorderingen op groepsmaatschappijen	62.893	1.506.448
Vordering op verbonden partij, HTM Railinfra	2.032.057	24.596
Omzetbelasting	982.164	1.564.858
Consignatieverstrekking personeel	424.901	464.237
Leningen < 1 jaar op groepsmaatschappij HTM Buzz BV	3.017.300	3.017.300
Overige vorderingen en overlopende activa	38.856.977	24.739.566
	50.544.284	42.830.231

De vorderingen hebben een resterende looptijd < 1 jaar.
De reële waarde van de vordering benadert de boekwaarde.

Met uitzondering van de consignatieverstrekking personeel hebben de vorderingen een resterende looptijd < 1 jaar.

Onder de overige vorderingen en overlopende activa is opgenomen een vordering op MRDH in verband met de exploitatie en investeringssubsidies. Jaarlijks bestaat een deel van de overheidsbijdragen lijndienstvervoer uit onderbouwde inschattingen. Voor de jaren 2014-2016 zijn inschattingen opgenomen ten aanzien van een aantal dossiers waarover nog geen overeenstemming is bereikt met de opdrachtgever. Over de jaren 2014 en 2015 dient HTM een aantal aanvullende verantwoordingen in te dienen. De verantwoording over de railconcessie 2016 wordt medio 2017 ingediend bij de opdrachtgever.

De eerste 49 weken van 2016 hebben betrekking op de concessie 2006-2016. De laatste 3 weken van 2016 maken onderdeel uit van de concessie 2016-2026. In de jaarrekening is de overheidsbijdrage voor deze laatste drie weken bepaald op basis van een extrapolatie van de eerste 49 weken aangepast naar de nieuwe concessie voorwaarden.

In de overige vorderingen is een post van € 12,6 miljoen opgenomen voor meerjarenonderhoud. Deze vordering op MRDH wordt over de resterende levensduur (20 jaar) van de railvoertuigen aan HTM vergoed.

Debiteuren	31-12-2016	31-12-2015
Banken	5.176.656	11.513.226
Kas	-8.664	-
	5.167.992	11.513.226

25. Liquide middelen	31-12-2016	31-12-2015
Banken	54.222.505	14.425.798
Kas	70.503	166.111
	54.293.008	14.591.909

Een bedrag ad € 6.230 staat niet ter vrije beschikking.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016**Passiva**

	Aandelen- kapitaal	Overige reserves	Totaal
26. Eigen vermogen			
Stand per 1 januari 2016	42.136.200	45.004.193	87.140.393
Resultaat boekjaar	-	4.549.811	4.549.811
Uitgifte bijzonder aandeel	1	-	1
Stand per 31 december 2016	42.136.201	49.554.004	91.690.205

Aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt per 31 december 2016 € 200.000.001 en is verdeeld in 200 miljoen aandelen A van elk nominaal groot € 1 én een bijzonder aandeel van € 1. Geplaatst zijn 42.136.200 gewone aandelen en 1 bijzonder aandeel.

	31-12-2016	31-12-2015
27. Voorzieningen		
Personele voorzieningen	1.843.157	1.843.082
Voorziening deelnemingen	655.818	248.237
Overige voorzieningen	1.105.667	981.914
	3.604.642	3.073.233

Waarvan:

Looptijd < 1 jaar	1.435.232	1.643.174
Looptijd > 1 jaar	2.169.410	1.430.059

	Personele voorzieningen	Overige voorzieningen	Totaal
Stand per 1 januari 2016	1.843.082	1.230.151	3.073.233
Dotatie	447.218	1.679.052	2.126.270
Onttrekking	-447.143	-1.147.718	-1.594.861
Stand per 31 december 2016	1.843.157	1.761.485	3.604.642

Onder de personele voorzieningen zijn opgenomen :

Jubileumuitkeringen

De voorziening jubileumuitkeringen is gevormd in verband met jubileumaanspraken voor de komende 10 jaar, voortkomend uit cao-afspraken, er is gerekend met een disconteringsvoet van 2,0%.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016**WAO/IP/WW**

De voorziening WAO/IP/WW is gevormd in verband met personeel dat door een bedrijfsongeval arbeidsongeschikt verklaard is.

Reorganisatie en mobiliteitscentrum

De voorziening reorganisatie en mobiliteitscentrum is gevormd in verband met noodzakelijke herstructureringen en de hieruit voortvloeiende financiële verplichtingen.

Wachtgeldregeling

De voorziening wachtgeldregeling is gevormd voor personeelsleden die in de wachtgeldregeling vallen conform de cao.

Overige voorzieningen	31-12-2016	31-12-2015
Schade	1.105.667	981.914
Voorziening deelneming	655.818	248.237
	1.761.485	1.230.151

Schade

De voorziening schade is gevormd door een raming van de verwachte economische gevolgen van de schadeclaims, waaruit verplichtingen kunnen voortvloeien uit hoofde van het eigen risico-deel voor letselschaden en schades aan railvoertuigen.

Voorziening deelneming

	31-12-2016	31-12-2015
HTM Buzz BV	655.818	248.237

	Stand per 1 januari 2016	Dotatie	Agio storting	Stand per 31 december 2016
HTM Buzz BV	248.237	707.579	-299.998	655.818

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomangement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

28. Kortlopende schulden	31-12-2016	31-12-2015
Crediteuren	9.479.374	16.606.809
Schulden aan groepsmaatschappijen	26.709.610	5.404.520
Vennootschapsbelasting	1.652.819	-
Omzetbelasting	1.242.700	949.557
Loonheffing en premies sociale verzekeringen	3.172.014	3.553.736
Pensioenen	864.581	905.491
Overlopende passiva	36.653.501	17.605.865
	79.774.599	45.025.978

De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde.
De resterende looptijd van de kortlopende schulden is < 1 jaar.

De toename in de kortlopende schulden is het gevolg van een stijging in de schulden aan groepsmaatschappijen (HTM Railvoertuig BV en Commercial Actions BV). Daarnaast is in december 2016 een voorschot van € 15 miljoen ontvangen in verband met OV-activiteiten.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Niet uit de balans opgenomen activa en verplichtingen

Concessies

HTM Personenvervoer NV beschikt over een concessie voor de exploitatie van Rail. De concessie is in 2016 onderhands gegund en heeft een looptijd tot medio december 2026. De looptijd van de busconcessie is 7 jaar en eindigt op 8 december 2019.

Investeringsverplichtingen

Investeringsverplichtingen voor HTM Personenvervoer NV bedragen € 0,2 miljoen (2015: € 1,8 miljoen).

Lening-, kredietfaciliteiten, bankgaranties en borgstellingen

HTM Personenvervoer NV beschikt samen met andere HTM entiteiten over een kredietfaciliteit van 10 miljoen waarvoor ze gezamenlijk aansprakelijk zijn.

Leaseverplichtingen

HTM Personenvervoer NV heeft operational leaseverplichtingen. De verplichting voor komend boekjaar bedraagt circa € 0,9 miljoen. De verplichting voor de jaren 2018-2021 bedraagt circa € 1,6 miljoen.

Huurovereenkomsten

Uit hoofde van vier door HTM Personenvervoer NV afgesloten huurcontracten bestaat een jaarlijkse verplichting van circa € 1,1 miljoen (2015: € 1,1 miljoen). De huurcontracten betreffen vooral kantoorpanden, de resterende looptijd van deze contracten ligt tussen de 5 en 10 jaar.

Aansprakelijkheid bij de fiscale eenheid

HTM Personenvervoer NV vormt samen met haar dochtermaatschappijen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting en vennootschapsbelasting. Op grond van de Invorderingswet is de vennootschap met haar gevoegde ondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor de ter zake door de combinatie verschuldigde belastingen.

Dienstverleningsovereenkomst

Tussen HTM Railinfra BV en HTM Personenvervoer NV is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor onbepaalde tijd. Volgens deze overeenkomst verricht HTM Personenvervoer NV juridische en administratieve diensten ten behoeve van HTM Railinfra BV. De vergoeding die HTM Railinfra BV aan HTM Personenvervoer NV verschuldigd is bedraagt € 60.000 per jaar voor de jaren 2013 - 2016.

Gebruiksovereenkomst

Conform de gebruiksovereenkomst tussen de vennootschap en HTM Railinfra BV verleent HTM Railinfra BV aan de vennootschap het recht gebruik te maken van de railinfrastructuur ten behoeve van de uitvoering van het personenvervoer volgens de railconcessie Den Haag. Als tegenprestatie voor het gebruiksrecht is HTM Personenvervoer NV een jaarlijkse vergoeding verschuldigd aan HTM Railinfra BV. Deze gebruiksvergoeding is gelijk aan de kosten die HTM Railinfra BV in dat jaar voor de railinfrastructuur maakt.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016**Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2016****Bedrijfsopbrengsten**

29. Overheidsbijdragen lijndienstvervoer	2016	2015
Openbaar vervoer	108.277.265	111.105.222

30. Opbrengsten personenvervoer	2016	2015
Plaatsbewijzen/OV-Chipkaart	79.127.758	77.600.761
Studentenkaart	13.573.012	13.727.679
	92.700.770	91.328.440

31. Overige opbrengsten	2016	2015
Werk voor derden	13.159.662	16.523.539
Boetes (exclusief deelritprijs)	1.037.741	898.283
A-kaarten	1.841.476	151.526
Opbrengsten gereed projecten	46.654.118	33.555.585
Mutatie onderhanden projecten	1.072.548	788.790
	63.765.545	51.917.723

De bedrijfsopbrengsten zijn ten opzichte van vorig jaar met 4,1% gestegen.
De omzet is geheel in Nederland gerealiseerd.

Opbrengsten werken voor derden betreft activiteiten die buiten de reguliere concessie worden uitgevoerd.

Opbrengsten gereed projecten betreft opbrengsten die gerealiseerd worden op (meer-jaren) projecten.

De stijging in de post opbrengsten gereed project wordt veroorzaakt door de realisatie van een stallingslocatie voor de nieuwe railvoertuigen. Deze stallingslocatie is gerealiseerd binnen HTM Personenvervoer NV en gefactureerd aan HTM Railinfra BV.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Bedrijfslasten

32. Personeelskosten	2016	2015
Salarissen	64.901.723	64.331.367
Premie arbeidsongeschiktheidsverzekering	4.446.300	4.020.355
Overige sociale lasten	4.376.084	4.465.674
Pensioenlasten	9.533.743	9.700.821
Mutatie verloftegoeden	232.515	1.577.725
Overige personeelskosten	5.731.087	5.662.589
	89.221.452	89.758.531
Kosten gehuurd personeel	17.977.960	20.733.270
Mutatie geactiveerde eigen mutatie	-9.649.384	-10.814.347
	97.550.028	99.677.454

Personeelsleden (aantal fte's)

Bij de vennootschap waren in 2016 gemiddeld 1.351 fte's werkzaam, berekend op fulltimebasis (2015: 1.366).

33. Afschrijvingen	2016	2015
Materiële vaste activa	7.649.140	8.526.258
Verkoopresultaat op materiële vaste activa	436.337	497.597
	8.085.477	9.023.855

34. Overige kosten	2016	2015
Materiaalverbruik	7.844.908	8.616.360
Energieverbruik	5.776.282	6.995.222
Onderhoud en reparatie door derden	31.469.807	30.878.340
Belastingen, rechten en verzekeringen	1.799.777	1.788.997
Huur roerende en onroerende goederen	43.630.048	42.062.558
Kosten gereed projecten	46.167.000	32.575.619
Overige	15.757.596	16.794.699
	152.445.418	139.711.795

Kosten werken voor derden betreft activiteiten die buiten de reguliere concessie worden uitgevoerd.

Kosten gereed projecten betreft kosten die gerealiseerd worden op (meer-jaren) projecten.

De stijging in de post kosten gereed project wordt veroorzaakt door de realisatie van een stallingslocatie voor de nieuwe railvoertuigen. Deze stallingslocatie is gerealiseerd binnen HTM Personenvervoer NV en gefactureerd aan HTM Railinfra BV.

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

35. Financiële lasten en baten	2016	2015
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	673.236	859.799
Rentelasten en soortgelijke kosten	-369	-3.403
	672.867	856.396

De financiële lasten en baten hebben voornamelijk betrekking op groepsmaatschappijen. De grootste financiële bate komt van HTMBuzz BV ad € 633.841.

36. Vennootschapsbelastingen	2016	2015
Resultaat voor belastingen	7.335.524	6.794.677
Vennootschapsbelasting	-1.844.137	-

HTM Personenvervoer NV is met de dochtermaatschappijen overeengekomen dat zij de gezamenlijke belastinglast verantwoord en afdraagt.

Effectief belastingtarief	25,1 %	- %
Toepasselijk belastingtarief	25,0%	20,0 - 25,0%

37. Resultaat deelnemingen	2016	2015
Aandeel resultaat HTM Commercial Actions BV	-233.997	-318.770
Aandeel resultaat HTM Buzz BV	-707.579	-343.407
	-941.576	-662.177

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Overige toelichting

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 27 februari en 1 maart 2017 is voor totaal € 407 miljoen aan leningen geherfinancierd. De looptijd van deze leningen varieert tussen de 6 en 30 jaar en is gekoppeld aan de economische levensduur van het onderliggende actief.

Per 1 februari 2017 zijn de aandelen van de dochtervennootschappen Lotax Taxibedrijf BV en Personenvervoer Drechtsteden BV verkocht aan een nieuwe eigenaar.

Op 17 mei 2017 hebben de 23 gemeenten in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag besloten dat het busvervoer in Den Haag tot 2034 in handen van HTM Personenvervoer NV blijft.

Voorstel winstbestemming

De jaarrekening is opgesteld voor winstbestemming. De directie stelt voor om de winst over 2016 ad € 4.549.811 beschikbaar te stellen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Inhoud

Voorwoord van de directie

Samenvattend overzicht

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Ondertekening van de jaarrekening

Den Haag, 7 juni 2017

Directie voor akkoord

ir. J.N.K. Bierman

mr. drs. G.J. Boot

Raad van commissarissen voor akkoord

U. Groen

mr. D. van der Heem-Wagemakers

drs. P. de Krom

mr. S. Renzema

drs. S. Spek

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Overige gegevens

Regelingen inzake winstbestemming

In overeenstemming met de statutenwijziging d.d. 6 oktober 2016 is bepaald dat de winst ter beschikking staat van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De omvang van deze uitkering naar de te onderscheiden aandelen van de vennootschap wordt bepaald aan de hand van de statuten.

Uitkering van winst geschiedt na goedkeuring van de jaarrekening waaruit blijkt dat deze geoorloofd is. In artikel 34 van de statuten is opgenomen dat dividenduitkeringen slechts gedaan kunnen worden voor zover na die uitkering de solvabiliteit van de vennootschap ten minste veertig procent (40,0%) bedraagt. De aandeelhouders houden recht op de overeengekomen dividenduitkering over het boekjaar. De vordering van een aandeelhouder tot een uitkering op aandelen verjaart door een tijdsverloop van 5 jaren.

Voorwoord van de directie**Samenvattend overzicht**

- Profiel
- Vennootschapsstructuur
- Financiële resultaten
- Kengetallen
- Visie, missie & strategie
- Bijzondere gebeurtenissen in 2016

Verslag van de directie

- Ontwikkelingen in de omgeving
- Ontwikkelingen op het gebied van governance en risicomanagement
- Veiligheid
- Duurzame ontwikkeling
- Klanttevredenheid
- Reisinformatie
- Kaartsoorten en tarieven
- Medewerkers
- Railvervoer en infrastructuur
- Busvervoer
- Commercieel vervoer

Verslag van de Raad van Commissarissen

- Samenstelling van de Raad

Jaarrekening 2016

Controleverklaring

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is hier in te zien. Door op de knop te klikken opent de verklaring in een nieuw venster.

Het jaarverslag van HTM verschijnt alleen in de vorm van deze interactieve PDF die makkelijk leesbaar is op beeldscherm of tablet. Spaar het milieu en maak geen prints van dit document als dat niet echt nodig is.

HTM Personenvervoer N.V.
Koningin Julianaplein 10
2595 AA Den Haag

www.overhtm.nl